

SETEMBRE 2019 - ANY XLI - NÚM. 159

LLUMD'OLI

P O R R E R E S

acn
ACN

CONTINGUTS

Què pots trobar en aquest número?

Les activitats de l'Agrupació i del GEP, com sempre, a la pàgina 4.

El Llum del passat, a la pàgina 7.

Informació local: hi trobaràs el noticiari porrerenc, el «Què hi passa a la Sala» d'en Simó Tortella, algunes notes diverses i la crònica de la gala contra el càncer. Tot això i més, a la pàgina 8.

La informació local inclou una entrevista en exclusiva a

l'Albercoc Ensofrat, fenomen de les xarxes socials aquest estiu a Porreres! Ho trobareu a la pàgina 12.

La pluviometria, el "Sempre fa bon temps" d'en Miquel Tomàs i més informació local, a la pàgina 14

Els xafardejos del «Sabeu que...», a la pàgina 17.

Les notes històriques, a la pàgina 18.

Torna la secció «En Femení», en aquest número de la mà d'en Joan Barceló «Xibic», a la pàgina 20.

Creació amb l'obturador, el poema de Jaume Rosselló i les fotografies del concurs d'aquest estiu. A la pàgina 22.

La secció d'opinió, amb escrits de

Xisca Garí, Marc Prieto i Joan Melià, a la pàgina 26.

El retorn d'un tema sempre tractat en aquesta revista: el nostre patrimoni. A la pàgina 29.

La secció «De Porrera a Porreres», a la pàgina 30.

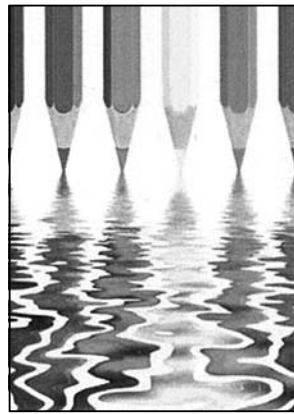
La «Vena artística» de Caterina Gornals, amb Eva Amorós, a la pàgina 32.

L'espai escolar amb una nova entrega del concurs literari de l'IES Porreres, a partir de la pàgina 34.

Un reportatge sobre tortugues oferit per la UIB. A la pàgina 36.

Els esports, amb una entrevista a Joan «Perdiu» realitzada per Toni Sastre, a la pàgina 38

ESTANC - PAPERERIA

ANTÒNIA M^a

Tabac - Revistes - Premsa - Regals
Llibres de text - Fotocòpies en color

C/ Sant Roc, 2
Tel i fax: 971 16 80 05
07620 - PORRERES

MANIS

C/Almoina 30, Porreres.
Tel: 971 16 84 56

ENCARA NO ETS SUBSCRIPTOR O SOCI DE L'AGRUPACIÓ?

Per a poder existir, tant l'Agrupació Cultural com el *Llum d'Oli* necessiten de la col·laboració i compromís de la gent de Porreres. Som molts, però encara volem ser més! T'animam a subscriure't a la revista o bé a fer-te soci/sòcia de la nostra entitat, ajudant-nos així a seguir endavant amb la nostra tasca desinteressada en favor de la cultura i la informació al nostre poble.

Preus: si tens menys de 30 anys, el cost és de 20€ anuals. A partir dels 30 anys, el preu és de 35€ anuals. Subscripció a la revista: 15€ anuals. Totes les modalitats inclouen l'enviament del *Llum d'Oli* al vostre domicili! Contacta amb nosaltres a través de l'adreça llumdoliporreres@gmail.com

Podeu trobar el *Llum d'Oli* a la venda als següents establiments: estanc Can Poo, estanc-papereria Antònia Maria, fruiteria Ca na Maria, a l'Escrivania i a la Cooperativa Agrícola.

NOU CURS, VELLES NECESSITATS

Setembre del 2019 - Núm. 159
Dipòsit Legal PM 76/1979

Edició:

Agrupació Cultural de Porreres
Carrer d'en Mago, núm. 6
www.agrupacioculturalporreres.blogspot.com
www.facebook.com/acporreres
www.facebook.com/llumdoliporreres

Coordinació:

Catalina Maria Garí Blanch
Sebastià Lliteres Lliteres
llumdoliporreres@gmail.com

Consell de redacció:

Llúcia Salleras Julià
Bartomeu Garí Salleras
Joana Mora Cerdà
Joan Barceló Barceló

Col·laboradors/es:

Maria Barceló i Crespi
Germanes Barceló-Crespi
Joan Barceló Xibic
Francesc d'Assís Delpueyo Aceña
Joan Ferrà Sansó
Xisca Garí Blanch
Caterina Gornals Miralles
Joan Melià i Garí
Tòfol Noguera Font – GEP
Marc Prieto Gornals
Jaume Rosselló Tomàs
Antoni Sastre Vanrell
Cristina Sorell Adrover – AECC de Porreres
Antoni Sorell Mora
Francesc Servera Veny
Miquel Tomàs Burguera
Simó Tortella Sbert
IES Porreres
Grup d'Ecologia Interdisciplinari UIB

Fotografies:

Simó Tortella Sbert.
Arxiu Agrupació Cultural.
Participants del concurs fotogràfic
del Llum d'Oli.

Correcció lingüística:

Catalina Maria Garí Blanch

Coberta

Fotografia d'Aina Picornell
presentada al concurs fotogràfic
«estiu i festes populars»

Imprimeix:

Gràfiques LLOPIS, S.A.
Tel. 971 58 04 89
e-mail: disseny@grafiquesllopis.com

*Els articles publicats reflecteixen
únicament l'opinió dels seus autors.*

Setembre ens porta les tronades, les llampugues i l'olor de llibres nous. I com sempre, els infants i joves de Porreres inicien un nou curs amb més o manco il·lusions renovades, tot i que es trobaran amb les mateixes i velles reclamacions del passat. I és que les necessitats en matèria d'infraestructures educatives no estan cobertes, si més no, en la seva totalitat.

El creixement demogràfic de la dècada dels anys 2000, així com l'arribada de nous vilatans, han tingut un impacte en el volum de la població en edat escolar, que ha crescut. De manera progressiva els centres educatius porrerenes han hagut d'atendre, curs rere curs, més infants, i ha generat així una imperiosa necessitat de més espai i més professionals. És el cas del CEIP Escola Nova, que aquest curs sembla que veurà ampliades les seves instal·lacions després d'una ja tradicional i més que justa reclamació per part dels col·lectius de pares, mestres i consistori municipal.

No tindrà tanta sort el centre de secundària. Les dinàmiques de canvi poblacional que hom pot observar a la vila són extrapolables als municipis veïns de Montuiri i de Vilafranca, fet que ocasiona, de la mateixa manera, un augment dels joves entre els 12 i 16 anys que són atesos a l'IES Porreres. En el moment de la inauguració, el curs 2005-2006, el centre acollia tres línies d'ESO amb un claustre de 25 professors. Aquest curs 2019-2020 solament a primer d'ESO hi ha sis grups: és a dir, ha duplicat el nombre de cursos de primer respecte als moments inicials. La resta de línies se situen entre els 4 i 5 grups (i les previsions són que en dos cursos passin a 5 i 6 grups per línia). Per la seva part, el claustre de professorat actual és de gairebé 60 membres.

Tot això, amb un espai que no ha patit a hores d'ara cap ampliació des del disseny original. Per fer front a les necessitats el centre ha hagut de modificar espais propis –com la conversió dels espais destinats a residència del conserge en aules o la subdivisió d'aules– a la vegada que van arribant mòduls (els coneguts «barracons») per donar cabuda a aquest creixement.

Malgrat la intensa lluita de l'AMIPA Escola Nova en el seu moment, part de culpa d'aquesta problemàtica la té el fet que en el moment de la seva planificació no es va fer una previsió correcta de l'evolució que podia patir la societat dels municipis que envien alumnes a l'IES: és obvi que el centre inaugurat el 2005 no s'ajusta a la nova realitat del 2019. Pel que sembla la Conselleria d'Educació n'és conscient i s'hauria compromès a l'ampliació del centre en uns 4000 metres quadrats, així com dotar l'IES Porreres d'estudis de batxillerat i de formació professional pel curs 2022-2023. En igual sintonia se situa l'Ajuntament de Porreres, sabedor de la urgència.

Ara és l'hora de recordar-ho a les administracions i mantenir la reclamació ben alta i clara: és necessari un centre més gran. Un espai que permeti un ventall més ampli, variat i complementari de formació. Un espai que faciliti i potenciï les dinàmiques de millora contínua i d'innovació pedagògica que darrerament s'estan esdevenint a l'IES. Però, com la història ens demostra, cal que tothom s'aplegui en aquesta lluita: correspon a les associacions de mares i pares dur la capdavantera i de ben a prop els han de seguir equips directius, alumnes, partits polítics, associacions i teixit social en general, a més de les institucions municipals i autonòmiques. Lluitar per una millor educació, amb uns espais adequats i moderns, és un deure que tenim com a ciutadans pel futur dels nostres joves.

13 D'AGOST – PRESENTACIÓ DEL LLIBRE LES NEOFESTES A MALLORCA.

*GIMCANES, SENYERES, DÉUS PAGANS
I MOBYLETTES*

Aquestes passades festes de Sant Roc es va presentar al Café Sa Fonda el llibre *Les neofestes a Mallorca. Gimcanes, senyeres, déus pagans i mobylettes* de l'antropòleg Marcel Pich Esteve, publicat per l'editorial Lleopard Muntaner i presentat per Joan Ferrà.

L'obra indaga sobre les noves celebracions populars que impugnen vells models de festa i que proposen un model més participatiu i actual. *Les neofestes* sorgides principalment als pobles del Pla de Mallorca i impulsades per grups de joves al marge de la institució –com el nostre estimat Sant Roquet– són noves celebracions que apel·len la idea de tradició, però amb la voluntat de renovar-la.

Amb aquest esdeveniment, juntament amb el recital de poesia, l'Agrupació Cultural se suma un any més al conjunt d'entitats i associacions que aporten el seu granet d'arena per fer del programa d'actes de Sant Roc unes veritables festes populars.

DEL TALLER DE LECTURA POÈTICA A TALLATS DE LLUNA

Fa dos anys, de la mà de n'Agnès Vanrell, l'Agrupació Cultural va posar en marxa un taller de lectura poètica amb la in-

tenció de reunir persones interessades en la poesia que volguessin millorar la lectura en veu alta. Vàrem practicar la dicció, el llenguatge corporal, els sons i els silencis de cada poema. Coneguérem el plaer de dir i d'escoltar paraules tan ben enllaçades que ens removien sentiments. I ens enganxàrem. I hi afegirem música, perquè també ens agrada cantar la poesia. I ens estrenàrem amb un espectacle poètic i musical basat en la vida i l'obra de Josep Maria Llopart I, *de sobte, la nit*.

Amb el temps, el que havia de ser una activitat puntual s'ha consolidat en un grup estable al qual li hem posat el nom de *TALLATS DE LLUNA*. Som gent amant de l'art i de la poesia que actualment ens passejam pels pobles de Mallorca en nom de l'Agrupació Cultural de Porreres representant *Alçades a la lluna*, una història reivindicativa on la dona és la protagonista. Ens ha sobtat l'èxit que ha tingut aquest nou espectacle perquè, des que el vàrem estrenar durant les festes de Sant Roc, ja ens han convidat a anar a Montuiri, Manacor, Campos, Lloret, Ses Salines, Pòrtol... i segueixen sorgint contactes. A Porreres el repetirem el pròxim dissabte 9 de novembre; reflexionarem paraules!

Aquesta nova organització ha suposat un canvi en l'acte de poesia de Sant Roc pel que fa a la participació voluntària i/o improvisada del públic, ja que l'espectacle està tancat des de l'inici i no dona lloc a noves col·laboracions. Per aquest motiu, hem pensat en organitzar una nova activitat que segurament començarà durant el mes de desembre amb una periodicitat mensual: un club de lectura poètica. Seran trobades a diferents indrets de poble on podreu participar lliurement, sense d'altre pretensió que la de compartir els poemes que prèviament haurem triat cada un de nosaltres, a partir d'una temàtica fixada. Esperam que us engresqueu i vingueu a compartir mots i silencis.

BM Esport - Sabates
Ballester Melià

C/ L'Almoina, 19
07260 PORRERES

Tel. 971 16 82 76
Tel. Part. 971 64 74 21

L'AGRUPACIÓ HA ESTAT INCLOSA AL CENS D'ENTITATS DE FOMENT DEL CATALÀ

L'Agrupació Cultural de Porreres ha estat inclosa per primera vegada dins el Cens d'entitats de foment de la llengua catalana que promou el departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

El Cens d'entitats de foment de la llengua catalana agrupa entitats privades sense finalitat de lucre, organitzacions sindicals i empresarials, col·legis professionals i altres corporacions de dret públic que duen a terme activitats per fomentar la llengua catalana.

S'entén per foment de la llengua catalana la realització d'activitats que promouen actituds positives vers el català o que tendeixen a incrementar-ne el coneixement o l'ús entre la població en general o en col·lectius concrets.

D'aquesta manera, la nostra entitat es converteix en la tercera organització de tot Mallorca en formar-hi part, després de la Institució Francesc de Borja Moll i l'Obra Cultural Balear.

ACTIVITATS DE TARDOR DE L'AGRUPACIÓ

Dissabte, 12 d'octubre, a les 11 hores, visita comentada a l'Església Parroquial: mostra de peces del tresor de l'església. A càrrec de Maria Barceló i Crespí.

El mateix dia 12, a les 19:30 hores, al carrer d'en Feliu número 17, presentació del llibre *Fogoneu: les vinyes del temple* de l'autor Xesc Vidal Rubí. Acte que combinarà la presentació del llibre i una degustació de vins de la bodega Mesquida Mora. Hi col·labora l'Ajuntament de Porreres.

Divendres, 25 d'octubre, a les 20 hores, a la biblioteca municipal, taula rodona: «D'un temps que no és el nostre. El canvi climàtic. Una mirada local» amb Pau Vilches (membre del Laboratori del Canvi Climàtic de la UIB), Miquel Àngel Llauger (Docents pel futur) i altres membres pendents de confirmar.

Diumenge, 3 de novembre, II Eixida cultural-paisatgística. Indret a determinar.

Dissabte, 9 de novembre, a les 20 hores, espectacle poèticomusical *Alçades de lluna*, en homenatge a totes les dones que ens han precedit i a les que vindran. A càrrec del grup de poesia de l'Agrupació Cultural de Porreres, Tallats de Lluna. Lloc a determinar.

Divendres, 15 de novembre, a les 20 hores, al local social de l'Agrupació Cultural, projecció del curtmetratge «GAZA», premi Goya 2019 en la categoria de «millor curtmetratge documental». Contextualització a càrrec de Sebastià Lliteres i posterior col·loqui amb el codirector, coproductor i guionista del curtmetratge, Carles Bover.

Per a més informació, seguiu el facebook de l'Agrupació Cultural!

BAR

CA'N GUILLEM

ENTREPANSTAPESPIZZES

AV. BISBE CAMPINS, 1 PORRERES
971 647 495

Estanc Can Poo

Segells de goma. Tota casta d'impresos d'impremta.

Havans gravats per a festes.

Llibres de text. Revistes. Articles de papereria.

Juguetes. Perfumeria. Articles de regal

Avinguda Bisbe Campins, 12 • Porreres.

Tel. 971 16 66 36 - Fax: 971 64 70 24

ACTIVITATS GEPERUDES

**Dissabte, 10 d'agost.
Visita guiada al
Pou Celat**

Com cada any l'agrupació cultural i el GEP col·laborarem amb l'ajuntament amb el programa de les festes, sobretot, per continuar la nostra tasca de donar a conèixer un poc més el nostre poble. I aprofitant les darreres excavacions que s'han fet al poblat ta-

laitàtic des Pou Celat, férem una visita guiada amb un dels arqueòlegs responsables de les excavacions, en Jaume Servera.

**Diumenge,
8 de setembre.
XIV baixada al
torrent de Pareis**

I ja fa 45 anys que els porrerencs el primer diumenge de setembre feim aquesta clàssica i espectacular excursió. Enguany, però, per problemes logístics la férem el segon diumenge.

En aquesta ocasió fórem unes 47 persones que el davallarem i, com va dir aquell, «anàrem i tornarem i no nos férem mal». Au idò!, fins l'any que ve si no hi ha res de nou!

LLUM DEL PASSAT

Llum del passat que ens són les arrels i l'essència, llum del present que és l'existència, llum del futur que serà la continuïtat

Sebastià Lliteres i Catalina Maria Garí

Per l'art i cultura de Porreres

El passat mes d'abril es va presentar a la vila un nou grup de teatre amb el nom de "Foganya" i amb l'obra, d'En Pere Capellà "Sa Pesta" que fou representada al Principal Cinema de Porreres els dies 24, 25 i 26 d'abril a benefici de l'orgue parroquial.

El grup Foganya integrat per joves novells que comencaven pel camí del

teatre va sortir airós i creim que aconseguiren el que es varen proposar. Cal tenir en compte la frase amb què es varen presentar "Per l'art i cultura de Porreres" frase ben escollida que no exigeix aquesta responsabilitat i tasca de complir-la.

Al grup Foganya, els agraïm que hagin escollit el camí del teatre per fer cultura.

En aquest número hem espigolat els exemplars 11, 12 i 13 del *Llum d'Oli*. Corresponen als mesos de febrer, abril i juny de l'any 1981, respectivament. Hi hem trobat, entre les seves pàgines, diversos temes d'interès entre els quals volem destacar dos senzills retalls que hem fet del número 13. El primer d'ells fa referència a la torre del molí d'en Monroi i la seva restauració, que va per-

metre mantenir l'estructura de les façanes i la torre de l'edifici i, alhora, habilitar-hi un habitatge que respectés l'essència del molí. Aquesta nota, doncs, la utilitzam com a recordança d'aquella bona pràctica que va permetre que el barri del Capuig pogués seguir gaudint d' a -

questa vessant del patrimoni històric que representa l'arquitectura

popular. No passà el mateix al molí d'en Coves, també al carrer Major, que va desaparèixer per complet cap als anys setanta per a construir-hi la finca actual, on ara hi ha el

supermercat «Bip-Bip».

Finalment, el segon retall és una nota on apareix per primera vegada el nom de la secció teatral del Grup Foganya, que s'estrenà amb l'obra «Sa Pesta» de Pere Capellà. En aquest retall el *Llum d'Oli* es congratula de l'existència d'aquest grup. I és que la cultura sempre ha estat l'ànima d'aquesta revista: teatre, patrimoni, literatura, creació...

Es restaura el Molí d'En Monroi

Una imatge tan curiosa i singular com la que hi ha a la fotografia no es pot veure tots els dies. Els picapedrers d'avui han posat al descobert la totalitat de la magestuosa torre del Molí d'En Monroi a la placeta del carrer Major esbucant tot l'edifici, excepció feta, clar, de les parets frontal i lateral —quina pedra que utilitzaren els nostres avantpassats per fer aquests monuments populars!— i el molí.

Voldríem donar l'enhorabona al seu propietari per aquesta iniciativa de restauració del molí, assegurant-li un lloc segur a l'urbanisme actual amb l'aspecte de sempre. Tant de bo que no fos

La torre del Molí d'En Monroi al descobert. (Foto: J. Barceló).

la darrera d'aquestes feines!. Massa recent és el record d'alguns molins porrerencs que ens han deixat definitivament amb el consentiment del poble i "la autoridad competente".

Bàrbara-Art
DECORACIÓ - ANTIC

Gabriel Cortés

MESTRE ARTESÀ LLAUNER
FANALS MALLORQUINS - RESTAURACIÓ DE METALLS

Pl Molí de N'AMENQUAL, 10 - Telèfon i Fax 971 64 72 41 - 07260 PORRERES

NOTICIARI PORRERENC

Simó Tortella i Toni Sorell

14 DE JULIOL

Jubilació. Bel Roig i Joan Mestre, els històrics donats de Montis-ion, han deixat d'encarregar-se del manteniment del Santuari després de més de 45 anys de dedicació. Aquest estiu han fet una festa per acomiadar-se d'on ha estat ca seva tots aquests anys. Donen pas a una nova generació de donats. D'ara en endavant, a Montis-ion, hi trobareu n'Àpol·lònia Bauçà i la seva família.

21 DE JULIOL

Sinèrgies musicals. La Filharmònica Porrerenca ha viatjat a Menorca per oferir un concert a la plaça de l'Ajuntament de Maó. Juntament amb la banda mahonesa, els músics porrerencs han pogut interpretar part del seu repertori davant unes 400 persones.

27 DE JULIOL

Connexió entre illes. Els Aires de Montis-ion han ballat i sonat a la població de Conil, a Lanzarote. L'agrupació folklòrica ha estat convidada a les romeries de Santa Magdalena, per participar de la XIV trobada folklòrica Juan Ramón Rodríguez Sepúlveda. Un intercanvi cultural que va arrencar l'any passat, durant les festes de Sant Roc de Porreres.

15 D'AGOST

Record i dignitat. Per cinquè any consecutiu, l'Assemblea Popular ha recordat al pati de l'antic quarter de la Guàrdia Civil de Porreres, espai emblemàtic de la repressió feixista de la Guerra, els porrerencs que l'agost de 1936 foren tancats a l'edifici de Cals Hermanos i posteriorment assassinats pels feixistes davant l'antic cementiri des Pla de son Mas de Manacor. Enguany hi participaren el regidor de Memòria Democràtica de l'Ajuntament de Porreres, Miquel Àngel Veny i l'historiador Tomeu Garí. Van tancar l'acte les intervencions musicals de Vers Endins i Sang de Terra.

26 D'AGOST

Rondes. Ja s'ha obert al trànsit rodat la primera fase del darrer tram del vial de circumval·lació. Després de 7 mesos de feina, la constructora Matias Arrom dona per acabades les tasques que van del camí de na Bosca al Pou d'Amunt. Queda pendent de pressupostar i executar el darrer bocí de rondes, per acabar de connectar-les amb la carretera de Vilafranca. Arran d'aquesta nova infraestructura, l'Ajuntament havia plantejat una proposta provisional de circulació que ha aixecat polèmica entre els veïns afectats. Finalment, ha rectificat.

31 AGOST

Adéu al sereno *Caragol*. Joan Mayol Gornals es jubila. Després de 43 anys fent feina al cos de la Policia Local del poble, un dels municipals més coneguts de Porreres penja definitivament la gorra. Aquests darrers anys havia fet feina en segona activitat. Tots els grups polítics del consistori destaquen la dedicació i la proximitat del ja exmunicipal porrerenc.

8 DE SETEMBRE

Cap a Lluc. Nova edició de la pujada a Lluc a peu des de la Part Forana. A la plaça de Porreres, una petita representació del poble s'ha reunit amb els marxaires de Campos per pujar caminant al Santuari. Altres 60 porrerencs hi han arribat des d'Inca.

24 SETEMBRE

Reformes. El Col·legi Verge de Montision ha inaugurat les obres que s'han fet als accessos del centre i també a l'aula nova per a alumnes de 3 anys, a l'edifici de Cals Hermanos. És obra de l'arquitecte José Manuel Picó. La directora, Antònia Blanch, diu que a poc a poc s'aniran fent actuacions a la resta d'aules per adaptar completament l'escola als nous alumnes i als nous temps.

QUÈ HI PASSA A LA SALA?

Simó Tortella Sbert

Des de la darrera informació publicada al *Llum d'Oli* del *què hi passa a la sala?* s'han realitzat dues sessions plenàries ordinàries a les quals s'han tractat i discutit molts de temes, però pareix que el tema estrella i que preocupa més és el de la Policia Local.

A la sessió de dia 29 de juliol a una pregunta presentada pel grup Popular sobre aquesta qüestió la resposta de la batlessa va ser prou contundent: «el tema de la policia està malament, una sentència judicial no ens deixa contractar policies interins en cas de baixes i tampoc no podem crear places noves a causa de la Llei "Montoro" i tant sols es poden suplir les baixes quan es produeix una jubilació». Segons va seguir explicant la batlessa, com que aquesta situació també es dona a la majoria de pobles de les mateixes característiques de Porreres, s'han estat fent convenis amb altres

ajuntaments que van aportant policies en casos puntuals, amb el conseqüent increment de despesa.

La situació a dia d'avui segueix essent complicada, però al manco es comença a veure una primera solució a llarg termini. Segons va explicar la batlessa, durant aquest mes d'octubre s'acabaran de perfilar les condicions en què s'han de realitzar les oposicions a tres places de Policia Local, que ara ja sí que estan vacants per la jubilació de dos dels policies i per la renúncia d'un altre a la seva plaça. El problema, i d'aquí el llarg termini, és que no se sap si d'aquí a final d'any ja s'hauran pogut realitzar aquestes oposicions i, per afegit, la Conselleria d'Interior només convoca un curs de policia cada any durant el mes de gener, fet que pot suposar que l'opositor no pugui començar a exercir com a policia en pràctiques fins d'aquí a dotze mesos.

La temàtica és prou complicada i des de la Sala intentaràn anar donant solucions temporals fins que la situació es normalitzi.

Canviant totalment de tema, també es va aprovar la línia de subvencions pel transport escolar que seguirà oberta als estudiants porrerencs que cursen batxillerat, graus de formació professional i estudis universitaris. La partida és de 13.000€, els interessats han de passar per les oficines municipals per entregar les pertinents sol·licituds.

També es va aprovar un conveni interadministratiu de la Targeta Ciutadana amb l'EMT de l'Ajuntament de Palma per mitjà del qual els residents a Porreres tendran el transport subvencionat amb aquesta empresa de transport. El cost serà d'uns 8.700€. Per poder gaudir d'aquesta bonificació, els interessats hauran de passar per les oficines municipals per tramitar la targeta.

Fa uns anys Porreres es va adherir al pacte de batles per la lluita contra el canvi climàtic i, al darrer ple, tots els grups del consistori varen aprovar el Pla d'acció per l'energia sostenible i el clima que el que intenta és reduir les emissions de CO² a l'atmosfera amb tota una sèrie d'actuacions.

Amb els vots favorables del PI i el PSOE i les abstencions del PP i de MÉS, també es va aprovar la creació del Consell d'Entitats Esportives que, tal com va explicar el regidor d'esports, Antoni Sastre, ha de servir per generar i crear un espai de diàleg entre les entitats esportives per trobar les deficiències i propostes de futur. Es vol fer un DAFO de l'esport porrerenc.

El grup MÉS va presentar una moció per reafirmar el compromís de l'Ajuntament per seguir amb les tasques de la segona fase d'exhumació de les fosses comunes de Porreres i la possible creació d'un centre d'interpretació de la II República, la Guerra Civil espanyola, la repressió i el franquisme al poble de Porreres. La moció va ser aprovada amb els vots a favor del PI, del PSOE i de MÉS i l'abstenció dels tres regidors del PP.

També es va aprovar una moció de MÉS per Porreres per iniciar els tràmits per a l'elaboració d'una ordenança reguladora del preu públic per la utilització privativa de béns municipals com podria ser n'Hereveta, amb

els vots a favor de MÉS i PP, i les abstencions dels partits de govern, PI i PSOE.

I, ja per acabar, cal deixar constància que la corporació, arran d'una moció de MÉS per Porreres, va mostrar el seu mal estar amb la visita que vol realitzar VOX a les dependències de l'Institut de Porreres. La moció va rebre els vots favorables del PI, MÉS i PSOE, i l'abstenció del PP. No estan d'acord amb la fiscalització que vol realitzar aquest grup polític cap als professionals dels centres educatius i, a la vegada, volen instar el parlament de les Illes Balears a negar aquestes visites ja que hi ha altres institucions que fan aquesta tasca.

LA PARRÒQUIA DE NOSTRA SENYORA DE LA CONSOLACIÓ TÉ DES DEL PASSAT I DE SETEMBRE NOU RECTOR I VICARI

Simó Tortella Sbert

Com ja és sabut, el que aquests darrers 5 anys ha estat el rector de Porreres, Mn. Sebastià Salom Mas, el passat dia 16 d'agost, festa de sant Roc, es va jubilar i es retirà a viure a Campos, però segueix com a adscrit a la nostra parròquia.

El nou rector és Mn. Francesc Munar Servera, natural de Manacor (1948). Fa 43 anys que va ser ordenat prevere pel Bisbe Teodor Úbeda i ara haurà de compaginar les tasques de rector a la nostra parròquia i també a la de Campos, d'on ja n'era rector.

Per altre costat, el rector comptarà amb la col·laboració de Fra Pep Gelabert Ferrer, TOR, natural de Pina (1938), com a vicari. A Fra Pep hi ha molts de porrerencs que ja el coneixien amb anterioritat ja que va fer classes als instituts de Lluçmajor i Felanitx i en foren alumnes seus.

Siau ben arribats!

Aquesta fotografia és de la missa d'entrada dels nous responsables de la Parròquia de Nostra Senyora de la Consolació. A l'esquerra, el Rector Mn. Francesc Munar Servera; al centre, el Vicari Episcopal Mn. Francesc Vicens i, a la dreta, el Vicari Fra Pep Gelabert Ferrer, TOR.

ENTREVISTA AL FUNDADOR DE L'ALBERCOC ENSOFRAT

Sebastià Lliteres i Catalina Maria Garí

Un nou fenomen social i digital ha arribat a Porreres aquest estiu. Les persones que solen trespasar per les xarxes socials com «Instagram» (una plataforma digital on es poden difondre imatges i comentaris que es comparteixen entre les persones que formen part de la plataforma) intuiran ràpidament del que estam parlant. L'albercoc ensofrat és un compte d'instagram que, de forma anònima, parla de fets que ocorren o han ocorregut a la vila, difon idees i observa des d'un punt de vista –sovint crític–, la realitat del poble. És un fenomen interessant que ha creat i segueix creant una gran expectació entre moltes persones joves (i no tan joves): es parla d'ell als bars, a les perruqueries, als comerços... i el *Llum d'Oli* no podia restar indiferent davant això. Per aquest motiu, hem decidit

realitzar una entrevista (realitzada per via digital) que mitjançant aquestes línies us traslladam.

Com sorgeix la idea de crear un compte d'Instagram com Albercoc Ensokrat?

Albercoc Ensokrat va néixer exclusivament per donar un poc de "vidilla" al poble de Porreres quan es trobava en plena campanya electoral. Volíem reivindicar coses que els porrerencs no s'atreuen a dir, fent humor sobre personatges públics i altres coses de caire humorístic i participatiu. A poc a poc, el compte va anar tenint més acollida per part de la gent i la cosa ens va fugir de les mans. Avui dia, el compte existeix gràcies a totes aquelles persones que participen amb Albercoc Ensokrat.

Quina motivació i finalitats teniu?

La motivació del compte és donar veu a tots els veïnats de Porreres, ja que hi ha gent que està farta que els polítics l'escoltin només cada 4 anys. Per tant, el que pretenem és donar a conèixer a les persones que estan al poder els problemes més quotidians i reals que tenen els porrerencs. Per altra banda, volem demostrar que rere una faceta humorística, el que realment pretenem és conscienciar a la gent de la realitat d'un poble fent una crítica social. La finalitat és reivindicar/denunciar tots

els temes tabús que hi ha a Porreres, com per exemple la gravera, la corrupció política o la deixadesa municipal. Molts deien que qui realment estava rere el compte era en Vipsosí o l'home del PSOE de manera estratègica per tal de guanyar vots, però no és el cas.

Sabem que us agrada el xafardeig. Heu nascut per fer la competència al «Sabeu que...?»?

S'ha sentit parlar que Albercoc Ensokrat és una versió 2.0 del *Llum d'Oli*, més modernitzada i polèmica. No obstant això, nosaltres no volem fer la competència a ningú! Tenim eines diferents, propòsits diferents, som més versàtils, més dinàmics i participatius. Nosaltres no tenim la secció «Sabeu que...?», però sí que tenim el ja famós hashtag: #alguhohaviadedit que podria ser de temàtica "perillosa" semblant. Per altra banda, també cal dir que el *Llum d'Oli* sempre ha estat un referent per a tots nosaltres.

i ara, Solarium

Non Estil

FERRUQUERIA I ESTÈTICA

UNISEX

<p>PERRUQUERIA</p> <ul style="list-style-type: none"> extensions tallats de moda tints banys de color tota casta de metxes moldejats desarriassat recollits núvies comunions etc... 	<p>ESTÈTICA</p> <ul style="list-style-type: none"> depilacions neteja cutis decoració d'ungles tint de pestanyes moldejats de pestanyes massatges manicures pedicures maquillatges
---	--

obert de dimarts a divendres de 9 a 12 i de 15 a 20 h
dissabte tot el dia

C/ Passartrx, 114
Tel. 971 166 646 - PORRERES

Sembla que en alguns aspectes us informau molt bé, però en altres, no tant. Per quines vies obteniu informació?

Podríem dir que les fonts albercoqueres sempre han estat el secret millor guardat d'Albercoc Ensofrat, ja que són els mateixos porreres que participen i envien les informacions que aquí tractam. Tenim tota una xarxa d'informadors secrets o com nosaltres ens agrada dir *topos* o *soplons* que ens avisen de les coses que estan passant al poble (sempre guardam el seu anonim). Molts diuen que des que existeix Albercoc Ensofrat a Porreres no aturen de succeir coses, això no és del tot cert, ja que abans també passaven coses, però la diferència era que no es deien.

A Porreres, com diu el nostre amic Gaspar Xibic, és comuna l'actitud del «jo diria, jo faria, però digueu tu i fes-ho tu i si has de rebre, ja rebràs tu!». Creieu que el vostre anonim es basa en aquesta actitud tan porrerenca?

Avui en dia escriure sobre alguna cosa de caire polèmic és un tant perillós. De vegades hi ha gent que no vol que se sàpiga la realitat d'un poble. Per tant, ser anònims et dona més llibertat per

poder opinar sobre qualsevol cosa sense por a repercussions. Així i tot, hem rebut diferents amenaces. És trist però és així. Podem dir sense cap remordiment que Albercoc Ensofrat és un clar exemple de llibertat d'expressió en temps complicats.

En un cert moment vareu insinuar la voluntat de crear un nou partit polític. Serà un partit de persones anònimes per repartir estopa o anirà de veres?

Albercoc Ensofrat i repartir estopa sempre han estat sinònims... i no ens referim precisament al grup musical català... En un primer moment es va proposar aquesta iniciativa (mig en broma, clar), ja que trobàvem que les coses al poble són molt millorables. La sorpresa va arribar quan a molta gent li va parèixer una bona idea i es varen unir amb la causa. Des de llavors estam especulant la possibilitat que això sigui viable. No serem anònims tota la vida... Ni que fóssim el Ku Klux Klan.

Creieu que l'Albercoc és una moda passatgera?

És possible. Per altra banda, creim que Albercoc Ensofrat ja ha generat un gran impacte dins la societat de Porreres. Realment has de viure entre garrovers si en aquests 5 mesos no has sentit a

parlar de nosaltres, ja sigui per bo o per dolent. Una frase popular diu: "és igual si es xerra bé o malament de tu, el que importa és que es xerri de tu". Això sí, esperem que no siguem recordats per les nostres èpiques faltes d'ortografia.

Com que de vegades sembla que us inventau algunes respostes, podeu assegurar-nos que les que ens heu donat a nosaltres són veritat?

Pregunta picant que no esperàvem (sorpresa)! Com es nota que també us agrada el món del "salseo" característic del «Sabeu que». No us preocupeu, us ho juram per la Mare de Déu de Montisyon!

I per concloure, van voler afegir que...

Nosaltres solament ens quedam amb totes aquelles persones majors que han demanat als seus fills/nets per crear un compte d'Instagram per poder seguir-nos diàriament. És el reflex que alguna cosa hem fet bé. Veritablement, aquesta ha estat la principal raó moral de seguir entretenint la gent durant tot aquest temps. Per nosaltres és un honor poder sortir a una entrevista a la històrica revista *Llum d'Oli!*

En el proper número descobrirem la verdadera identitat de l'albercoc ensofrat (o no). Estau atents!

L'Escrivania
cafeteria • restaurant
Can Parri
bolipa

CAN NA MARIA FRUITERIA

- Frutes
- Verdures
- Fruits secs
- Productes ecològics

Tel.: 971 16 6771
C/ Agustí Font, 54 - Porreres

SEQUERA I ARIDESA. DOS SINÒNIMS?

Miquel Tomàs Burguera

És prou comú que les paraules *sequera* i *aridesa* es facin servir de manera indistinta, és a dir, com a sinònims. Així, quan s'estudien les característiques del clima mediterrani, es parla habitualment d'una *sequera* i/o *aridesa* estival. Aprofitant l'avinentesa m'agradaria recordar que és el gran tret definitori del clima mediterrani, allò que més ens diferencia de la majoria de climes del món.

Tot i això, es tracta de dues paraules que no signifiquen el mateix. Pels estudis de climatologia, però també per la gestió dels recursos hídrics, resulta imprescindible conèixer la seva diferència. En ambdós casos ens referim a una situació d'escassetat de pluja, però mentre que l'*aridesa* és la situació habitual, la *sequera* és el resultat d'una situació anòmala. Per entendre'ns millor, que no plougui a l'estiu a Porreres és habitual, i per tant, és *aridesa*. En canvi, que no plougui durant el període tardor-hivern-primavera és una situació ben anòmala, i s'hauria de parlar de *sequera*.

Les *sequeres* formen part del clima mediterrani i el seu estudi resulta prou complex a causa dels diversos efectes que pot tenir. Podem, de fet, trobar-ne de distints tipus:

- Meteorològica: fa referència a una situació anòmala de dèficit de precipitació.
- Agrícola: quan el dèficit de precipitació té efectes importants damunt l'agricultura.
- Hidrològica: quan el dèficit de precipitació disminueix la disponibilitat de recursos hídrics.
- Socioeconòmica: quan la sequera meteorològica afecta la societat i/o l'economia.

L'*aridesa* que patim cada estiu es demostra en el nostre paisatge. Els ametlers, els albercoquers, les vinyes, els cereals, les oliveres requereixen d'una manera o altra del període d'*aridesa* estival. En canvi, si les pluges de la temporada tardor-hivern-primavera resulten anormalment escasses, tots aquests cultius se'n veuran afectats. Més enllà de la quantitat total de pluja, s'ha de mirar també la distribució que han tengut les pluges, quan ha plogut? i com ha plogut? són preguntes almanco tants rellevants com quant ha plogut?

Per mi, un gran exemple és la primavera de 2017. Una tardor-hivern nefastos quant a pluges, pronosticaven un estiu horrible tant per l'agricultura com pels recursos hídrics. En canvi, durant la primavera, 3 o 4 pluges molt ben caigudes i ben distribuïdes ens van salvar d'una situació que no pintava gens bé. Enguany, ja passat l'estiu 2019, hem d'esperar i desitjar que les pluges de tardor arribin, perquè el cert és que fins ara l'any no va del tot bé. Què passarà si no arriben les pluges de tardor? Doncs que haurem de començar a parlar d'impactes, i tal vegada ens convindria començar a posar el focus en les reserves hídriques. Els nostres pous no passen pel seu millor moment, les pluges dels propers 6 mesos són fonamentals per la seva recàrrega, i per tant, per garantir-nos uns recursos hídrics necessaris.

La darrera gran *sequera* va ser la del 1999-2000-2001. Han passat ja molts d'anys i moltes coses han canviat en aquesta terra nostra. Tantes, que fins i tot ara hi ha gent que mira els embassaments

Imatge del Gorg Blau l'any 2013

de la serra de Tramuntana com a referència de sequera, enlloc de pegar una ullada al pou o a la cisterna com s'havia fet tota la vida. No em sembla un bon presagi de la manera en què serem capaços d'afrontar la propera gran sequera, que tard o d'hora arribarà.

PLUVIOMETRIA

Germanes Barceló-Crespí

JULIOL

Dia 147,8 litres/m²
TOTAL7,8 litres/m²

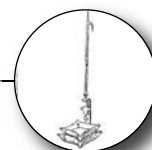
AGOST

Dia 260,6 litres/m²
 Dia 2715,3 litres/m²
 Dia 310'5 litres/m²
TOTAL.....16,4 litres/m²

SETEMBRE

Dia 14,4 litres/m²
 Dia 57,7 litres/m²
 Dia 90'2 litres/m²
 Dia 1014,8 litres/m²
 Dia 110,3 litres/m²
 Dia 122,1 litres/m²
 Dia 139,9 litres/m²
TOTAL.....39,4 litres/m²

UNA INICIATIVA DIGNA I PER A RECORDAR

Redacció

Amb un ganivet en mà i sense perdre calada en Biel Mora *Parri* ens conta la seva iniciativa de recollir fems durant el seu entrenament. Des del *Llum d'Oli* sempre s'ha fet ressò de les bones obres, però, sobretot, d'aquelles que duen enganxades un rerefons de crítica que ajuda a la millora de la societat, que ajuda a la conscienciació de les persones.

En Biel és un esportista incansable que durant els seus entrenaments va fixar-se que pertot arreu hi havia fems: per Randa, per Montisíon, per les voravies, pertot! I el que més li va sobtar fou que de cada dia n'hi havia més. Un horabaixa, quan en Biel va sortir a realitzar el seu entrenament, que en aquella ocasió havia de ser trotar durant una hora i mitja, com que per ell aquesta és una tasca que no li requereix un gran esforç, decidí agafar algunes bosses de fems per recollir tota casta de residus. A mitjan camí va començar a realitzar el seu propòsit.

No us podeu imaginar la quantitat de fems que trobà: bosses senceres tirades a qualsevol banda, bossetes de gel dels ciclistes, gomes de rodes... Abans de pujar a Gràcia la bossa ja era plena, quan fou allà dalt, la buidà i, així successivament, continuà la seva tasca. Cinc bosses de fems va recollir!

En una altra ocasió decidí fer el mateix però al puig de Montisíon, d'allà dugué cap a la Vila altres dues bosses plenes, fou en aquesta ocasió que nosaltres el vam veure i, immediatament, volguérem que d'aquesta gran iniciativa en quedés constància a la nostra revista.

Quan en Biel realitza aquesta tasca, experimenta sentiments contradictoris: per una banda, està empegueït, però al mateix temps sent ràbia i, per això, es passeja amb les bosses, per si, d'aquesta manera, queda gravada aquesta imatge a la

retina de les persones i tots prenem consciència de deixar d'embrutar la natura.

En Biel és una persona emprenedora, això tots nosaltres ho sabem i, per continuar demostrant-ho, va decidir organitzar un entrenament col·lectiu amb la finalitat de recollir fems de la Vila. La idea fou sortir un horabaixa a recollir brutor i, en acabat, fer una foto per demostrar del que som capaces les persones: unes d'embrutar, les altres de recollir.

La data escollida fou dimarts, 17 de setembre. Aquest dia, moltes persones decidiren deixar de banda els seus quefers i acudir a la cita. Tots es posaren en feina i recolliren una gran quantitat de residus. Des de les nostres pàgines volem donar l'enhonorabona i les gràcies a en Biel i també a totes aquelles persones que el van ajudar a poder dur a bon port la seva iniciativa.

A més, gràcies a la idea de Biel, des de fa un temps hem pogut veure altres persones que realitzen algun tipus d'esport o simplement fan una caminada bossa en mà per recollir fems i per poder fer de Porreres un poble més net. Són iniciatives que s'han d'agrair, ara bé, tant de bo aquestes tasques no s'haguessin de repetir i que les persones fóssim cada dia una mica més civilitzades. Si hem de parlar malament i fer un avís: que cadascú reculli allò que és seu i si és brutor o merda, també!

MOLTS BLATS FAN LA VIDA MÉS BELLA

Junta Local de Porreres de l'AECC

Fa poc l'AECC va publicar la següent notícia a la seva plana web: «Una de cada 3 dones i un de cada 2 homes desenvoluparà càncer a Espanya. Però per altra banda, gràcies a la investigació, la supervivència al càncer s'ha incrementat un 20% durant els darrers 20 anys».

Les xifres del percentatge d'afectats són esgarrifoses, però és important no fixar-nos sols en el percentatge de persones que pateixen o patiran càncer, sinó en la xifra esperançadora que s'ha incrementat un 20% la supervivència a aquesta malaltia durant els darrers 20 anys.

Aquests avanços són possibles en gran part gràcies a la investigació, que és el motor per aconseguir que el càncer sigui

una malaltia que es pugui prevenir, curar o cronificar.

Per mitjà de la investigació ens trobam davant fets que mai hauríem imaginat. N'és l'exemple en Blat. Es tracta d'un ca, de raça mesclada de labrador i pitbull, que va estar a punt de ser abandonat als 11 mesos; actualment té 5 anys i mig i, des de fa un temps, participa en un projecte d'investigació de l'hospital Clínic de Barcelona, per millorar la detecció del càncer de pulmó per mitjà del seu olfacte. Quan a en Blat se li presenta una mostra d'alè d'una persona amb càncer de pulmó, ho endevina en el 95% dels casos.

Idò en Blat va ser un dels protagonistes del sopar anual de la Junta Local de Porreres de l'AECC que tingué lloc el passat mes de juliol. Un dels pintors porrerencs que col·laboren en el sopar ens havia fet dos cèntims de la història d'en Blat, a part de dedicar-li un quadre de la rifa.

I aquell vespre, així com en Blat, també nosaltres aportarem el nostre granet d'arena a la lluita: el sopar fou la nostra petita marató solidària per col·laborar en aquesta investigació tan necessària i fer possible que aquest 20% de supervivència vagi creixent de mica en mica, sense atu-

rar-se, per aconseguir que de cada dia puguem trobar més evidències semblants a les d'en Blat. Se superà el rècord d'assistència (més de 500 persones) i s'aconseguien un total de 7.399 euros.

I malgrat que no tots els dies de la vida són de color de rosa, creiem fermament que LA VIDA ÉS BELLA, i per això lluitam i seguirem lluitant sense aturar-nos per tal d'eliminar les barreres i els obstacles que se'ns entravessin en el nostre viatge.

Porreres va acollir fa uns dies la II Macro gala Musical Contra el Càncer de l'AECC (titulada LA VIDA ÉS BELLA) i va s'aconseguir que 1.200 persones omplissin N'Hereveta. Més de 50 porrerencs (nins petits, adolescents, adults, padrins...) del nostre poble sortiren damunt l'escenari a cridar a la vida mitjançant la música. Les paraules sobraven, les mirades parlaven. Una mescla d'emocions i de sentiments es respiraren aquell vespre. S'aconseguien al voltant de 14.000 euros que, com els del sopar anual, s'entreguen a l'AECC perquè pugui tirar endavant els seus projectes.

Gràcies a tots per ajudar-nos a fer LA VIDA MÉS BELLA i qui sap si, gràcies a la nostra aportació, en un futur hi haurà més Blats.

Germans Leiva

Antonio Marqués, 2
07003
PALMA DE MALLORCA
Tel. 971 76 34 92
Fax: 971 75 19 63

www.viajespegaso.com

SABEU QUE...

Redacció

...vàrem dir que cercàvem relleu pel «sabeu que...»? Idò era una bromaaaa! La competència de «l'Albercoc Ensofrat» ens ha reviscolat! I les ganes d'emprenyar un poquet, també! Però si algú vol participar-hi, acceptam propostes! Però anau alerta...que n'hi ha molts que tenen la pell molt fina i llavors rebem! Però ens és igual, nosaltres la tenim gruixuda!

...ens hem esplaiat bé? Idò això. Qui no vol pols, que no vagi a l'era.

...hi ha un *listillo* que aparca tot el temps que li dona la gana davant la rectoria? No, i és guàrdia civil! Potser abusa de la seva autoritat, o bé és que no entén el cartell escrit en català que deixa clar que només s'hi pot aparcar 15 minuts.

...algunes tapadores del clavegueram de la ronda Estació fan un bon clot? Però tranquils, si algú penja una foto al grup «Gent de Porreres» del facebook, ben aviat el problema estarà resolt! I no serà necessari fer cap instància a l'Ajuntament, tal i com es requereix per altres coses, com per exemple, fer arribar les queixes pels canvis circulatoris que tenia previst fer l'Ajuntament en relació a l'obertura de la nova ronda. Per unes coses sí, per altres no. Com quedam?

...el dia 28 d'agost l'oficina de Correus de Porreres es trobava tancada perquè era festa a Felanitx? No perquè els felanitxers facin festa i no es pugui rebre el material a l'oficina, els porrerencs hem de deixar d'enviar cartetes o paquets!

...és arribar Sant Roc i sembla que ens encalça el dimoni? Més de 80 actes en només 8 dies... no seria millor (i més econòmic), menys actes i més repartits en el temps? Poc i bo, com diuen. Tot i això, no es pot culpar als nous regidors: ens consta que els més joves s'hi han esforçat molt. Enhorabona i endavant amb la feina!

...en Joan Mayol *Caragol* s'ha jubilat? Després de tants anys de servei al poble, la jubilació és ben merescuda. De ben segur que molta gent el trobarà a faltar a la Sala.

...transitar a peu pel camí que condueix al cementiri és tota una odissea? Entre brutor, herbes i acerces descol·locades per mor de les arrels dels arbres no seria estrany que algú hi pegués un esclat. I després, de qui serà la culpa?

...hi va haver un regidor que al ple de juliol es va atrevir a dir que els albellons que hi ha al terme municipal de Porreres ja no s'usen ni estan en funcionament? Quin atreviment! I quin doi!

...és ben hora que la síquia de Banyeres o síquia de Son Mas (té diversos noms) sigui netejada? Segons la normativa, correspon fer-la neta als propietaris dels trams per allà on passa (no així els torrents, que depenen o bé dels ajuntaments o de la Conselleria de Medi Ambient). Però, està clar, que això és molt difícil i que convé que les institucions hi posin solució. Govern i Ajuntament, espavilau!

...n'hi ha que tenen molta por que augmenti la parcel·la mínima per construir en sòl rústic? És cert que de vegades paguen justos per pecadors, però si no hi ha límits arribarem a fer xalets fins al cap curucull del puig Major!

...segons algú que es fa dir «periodista» el periodisme local «està ferit i es palpa en l'ambient, està amb la moral per terra»? N'hi ha que només saben veure el gep dels altres, però no veuen el seu.

...els encarregats de Protecció Civil de Porreres varen ser presents a les festes de Sant Joan de Ciutadella?

...amb les obres de les «rutes hidràuliques» que en principi han d'arreglar els entorns dels pous públics ja s'hi ha fet molta feina? Ens han arribat comentaris que les rajoles amb els noms dels pous desapareixeran. Només volem dir que això seria un autèntic error, ja que aquestes rajoles també són patrimoni i marquen la data de la restauració que es va fer en temps del regidor Rafel *Vila*, tasca impagable que no s'hauria de fer malbé.

LES PORTES DE MONTI-SION

Joan Barceló Xibic

El passat mes de juliol s'acomplí el 55è aniversari del canvi de les desgavellades portes de l'entrada principal del santuari de Monti-sion. El mal estat del vell portam suposava un vertader perill per a visitants i estadants, que per aquelles dates eren molts. Però no feia gaire que s'havien acabat les obres de reforma i millora de les porxadades del claustre –finals dels anys cinquanta– i, pel que es veu, les finances de la parròquia devien ser més aviat esquistades. Fou aleshor-

quan Joan Barceló *Fusteret* (1924-1989) organitzà una col·lecta entre els seus familiars, amics, coneguts i diverses entitats i empreses de la vila –a més dels llogaters que, a principis dels anys seixanta, omplien cada estiu les cel·les del claustre–, per tal de recaptar fons per a poder canviar les antigues portes per unes altres «que respondieran mejor a las necesidades y seguridad del venerable edificio», segons s'explica al full adjunt.

HONOR AL MERITO

Numerozo grupo de apasionados amigos de Montesión, secundando con entusiasmo la feliz y desinteresada iniciativa de D. Juan Barceló Barceló, aceptaron substituir a sus expensas, las desmedradas puertas de entrada al Claustro y Santuario, por otras que respondieran mejor a las necesidades y seguridad del venerable edificio.

La foto captó el momento en que, luego de levantadas las puertas, se comprobaba con la plomada su verticalidad.

Señores suscriptores y sus respectivos donativos:

D. Juan Barceló Barceló, 100 ptas; D. Jaime Binimelis, 100; D. Andrés Obrador, 100; D. Joaquín Obrador, 500; D.* Teodora Brás (Donada), 50; D. José Roig, 50; Pepín y Cia., 200; D. Miguel Pons, 50; D. M. M., 25; D. M. M., 25; D. A. A., 25; Sr. Mora Monteros, 100; D. Sebastián Nicolau, 100; D. Monserrate Matas Bauza, 100; Ca'n Pepito, 25; D. Guillermo Salteras y Jornaleras, 300; D. Bernardo Roig, 50; D. Bartolomé Binimelis (Café), 100; D.* Apolonia Peitá Sastre, 25; D. Miguel Bernat, 100; D. Luis Felis, 100; Casa Segura, 75; Joan Pera, 50; D. Sebastián Barceló, 25; D. Juan Sorell, 25; D. Bartolomé Martorell, 50; D. José Meliá, 25; D. Rafael Ferrá Gomila, 25; D. Rafael Segura Vidal, 200; D. Jaime Mora Nicolau, 1.000; Gravillera S'on Amat, 500; Directiva y plantilla de jugadores de la U. D. Porreras, 500; D.* Ana Barceló Oliver, 100; D. Gaspar Barceló Barceló, 100; D. José Aguiló, 25; D. Gabriel Mora (Cabo camineros), 25; D. Miguel Mateu (Palma), 10; D.* Margarita Ximelis (Café), 50; D. Bernardo Salteras Soler, 25; Srta. Antonia Llull, 25; D. Jaime Mesquida (Mercadé), 105; Srta. Coloma Bauza, 105; D.* Catalina Picornell de Obrador, 500; D. Cristóbal Mora Mutet, 100; D. Andrés Rosselló Andreu, 200; D. Juan Picornell, 100; D.* María Jañer de Rosselló, 25; D. Jorge Rosse-

lló (Café), 107; D. Miguel Toledo (Guardia Civil), 53; D. Pedro Mutet 50; D. J. G., 75; D. J. R., 50; D. Simón Rosselló Andreu, 100; D. Julián Barceló (Electricista), 25; D. J. M. S., 50; D. Antonio Sitjar (Remendó), 25; D.* Margarita Barceló de Barceló, 100; D. Bartolomé Piña, 25; D.* Catalina Servera de Gornals, 50; D. Miguel Gil, 100; D. Gabriel Sorell, 100; D. Rafael Segura Literas, 25; D. Guillermo Mas, 25; D. Gregorio Vaquer Font, 100; D. Francisco Oarf, 25; D. Bartolomé Sastre (Farmacia), 100; D. Antonio Adrover, 25; D. Esteban Ribas, 25; Granja «Sermis», 25; D. Joaquín Jañer, 25; Srta. M. J. S., 25; D. Miguel Obrador, 100; Srta. Catalina Sorell, 25; Srta. Antonia Mas, 50; Srta. Francisca Nicolau, 30; Srta. María Sastre, 50; D. Antonio Ferrer Soler, 100; D.* Margarita Carbonell de Melia, 250; D. Casimiro Sánchez (Guardia Civil), 25; Srta. Antonia Cuenca, 50; D. Jaime Nicolau, 100; D. Miguel Nicolau, 100; D. Bernardo Gornals, 100; D. Bartolomé Binimelis, 100; Talleres Hnos Nicolau, 125; D. Juan Mesquida, 100; Crédito Balear, S. A., 603.

Total: 9.413 ptas. a que se elevó también la totalidad de los gastos, o sea, 5.516 ptas. en concepto de material y mano de obra de carpintería, y 3.895, en concepto de materiales y mano de obra de herrería.

Porreras, 3 de julio de 1964

La fonda café

PORRERES - tlf. 971 64 73 16

NOTES ENVERS L'ESGLÉSIA PARROQUIAL DE PORRERES

Maria Barceló Crespi

Electricitat i obres

En una carta datada el 4 de maig de 1931 el rector Lluís Crespi demanava al senyor bisbe l'autorització per poder instal·lar l'electricitat «en toda la parroquia y algunas dependencias de la misma». El pressupost calculat ascendia a 1.000 pessetes i es pagarien, si el bisbe hi venia a bé, «del sobrante de culto y fábrica y de los fondos de obrería».¹

Una altra missiva del mateix rector del 20 de juliol de 1932 igualment anava adreçada al bisbe en la qual demanava «el debido permiso para poder empezar las obras de pavimentación ó embaldosado de este templo parroquial. Mejora tan necesaria com[o] importante, será costeadada por varias devotas personas. El coste ascenderá a unas doce mil pesetas».²

Robatori

El prevere vicari de Porreres Pere Francesc Marimon, el 29 d'octubre de 1702, dirigia una carta al vicari general

de la diòcesi. Li donava compte d'un fet que va ocórrer la matinada del dia 25 del mateix mes.

Quan l'escolà anà a l'església per tocar matines, com era costum, trobà les portes de la sagristia totes rompudes. De seguida, avisà al vicari i aquest acudí a l'església a observar les portes i veié que a la primera «que mira en el fossar dels catius» li havien fet un forat, la qual cosa permeté passar a la segona porta «qui entra dins la sagristia» que igualment havia estat malmesa. Tot plegat facilità l'accés a la tercera porta «qui entra dins lo arxiu» que també fou espenyada.

A l'arxiu, hi havia un armari a la paret colateral de l'altar major el qual estava tancat amb tres panys i tres claus diferents. Els lladres, d'igual manera, destrossaren les portes de l'armari i obriren un caixó on es guardaven 52 lliures del depòsit del comú i només hi deixaren 5 doblons d'or que estaven dins un talequet. Un altre calaix de dit armari, que estava tancat amb dues claus, va

ser trencat i en sostragueren 520 lliures que hi tenia depositades mossèn Antoni Ferrer, prevere receptor de les misses adventícies del reverend comú que s'anaven celebrant a l'església tots els dies.

Va ser a requisició del comú «y per mon descàrrech» que el vicari va detallar el succés al vicari general desconeixent la identitat de l'agressor del fet. Les autoritats eclesiàstiques n'obriren una investigació al respecte.

Queda ben manifestat que totes les mesures de seguretat no havien bastat per impedir el furt.³

¹ ADM, III/145/345.

² ADM, III/145/350.

³ ADM, 18/6/14.

LLG FUSTERIA

LLITERAS GARI

Portes i Cuines fetes a mida

C/. Major, núm 61 - 07260 PORRERES (Mallorca)

Taller: Ctra. Porreres - Montuiri, Parcela 250

Telef. i Fax 971 16 84 66

**jaume
sastre
soler SL**
materials de construcció

ceràmiques i gres bigues imitació fusta
ciments saques aïllants canonades
lloguer de minicontenidors (Servei a domicili)

CARRER NOU, S/N
(SORTIDA CTRA. PORRERES-VILAFRANCA)
07260 - PORRERES
TEL. I FAX: 971 647102

DE VILLAPALACIOS A MONTI-SION

L'ODISSEA DE TEODORA (I)

Joan Barceló *Xibic*

Aquests darrers mesos, —entre els donats que se n'han anat, na Bel i en Joan, i els nous que han entrat, n'Apol·lònia Bauzà i família—, s'ha parlat molt de Monti-sion. I és que a la majoria de porrerencs i porrerencs, tot allò que fa referència al nostre estimat santuari ens interessa i ens preocupa. I és bo que així sia.

La meua família i jo, —per diferents motius i per diverses circumstàncies de la vida que ara no venen al cas—, des de sempre ens hi hem sentit profundament lligats.

Valguin aquestes paraules com a senzill i merescut homenatge a tots els que al llarg de tants i tants d'anys, d'una manera o altra, han aportat el seu gra d'arena per a la bona conservació de les instal·lacions que hi ha a dalt del puig i el seu entorn. D'entre tota aquesta gent, deixeu-me, però, i sense desmerèixer la tasca de ningú, emfatitzar dues dones: na Teodora, donada de Monti-sion entre els anys 1959 i 1972 i la seva filla Antònia (1948).

L'inici de la història

L'any 1906, la petita població de Villapalacios (Albacete) va veure néixer Teodora Beas Pérez, filla d'una modesta família camperola de vuit germans. Son pare era conegut al poble com *el hortelano*. Teodora es casà amb Félix Cuenca l'any 1930, però la sort no va somriure al matrimoni. A mitjans dels anys quaranta (1944) havien tingut un fill i dues filles i, amb només dos dies de diferència, se'ls varen morir el nin, de 9 anys i una criatura recent nada (n'Ofelia). Tan sols surà na María de los Ángeles (1941-

Porreras, 2006) que aleshores tenia tres anyets. La relació del matrimoni anà decaient de mica en mica, però, així i tot, es quedà embarassada d'una nina, n'Antònia, que nasqué l'abril de l'any 1948. Dos mesos després, i a conseqüència de les dramàtiques circumstàncies que els envoltaven, ella va decidir separar-se. Repudiada pel seu marit i pels seus propis germans, sola i amb dos infants, va prendre la difícil, però valenta, determinació de rompre tots els lligams amb la seva gent i amb la seva terra i tornar a començar de bell nou enfora de la seva vila natal. Però... Com? A on?

La vinguda a Mallorca. Felanitx i Cas Concos

Precipitadament i de mala manera, va poder malvendre algunes propietats heretades dels seus pares i aprofità que un veïnat del poble tenia previst visitar una germana que feia pocs anys havia emigrat a Mallorca (i que vivia a Felanitx amb dos infants). Pagà el viatge d'aquell home, que els acompanyà i ajudà en la travessia, i amb les dues filles partiren cap a València. Després de recórrer prop de 270 km, agafaren el vaixell que les conduiria a una nova vida. En arribar s'instal·laren a ca la germana d'aquell home, però amb tanta gent i en una casa petita la convivència aviat se'n va ressentir. Mentre, na Teodora i les seves filles malvivien de petites feines que els anaven sortint i amb algunes que els proporcionaven les Germanes de la Caritat que tenien el convent allà a prop. Fins que un dia, al capellà D.Gabriel Adrover (1894-1975), que residia amb la seva germana a Cas Concos (on exercia de rector) i a les monges d'aquell lloga-

ret, els van fer falta mans i cercaven algú per anar a ajudar-los, ja que aquells dies havien aixoplugat uns quants missioners que predicaven per aquelles contrades. Les referències d'aquella dona forastera eren immillorables: feïnera, servicial, decidida neta i curiosa. Les monges felanitxeres la varen convèncer: «Agafa ses nines i ves-te'n a Cas Concos. Allà no vos faltarà es menjar. Pensa que ses monges d'allà mantenen ses de Felanitx». Així que feren el bolic i partiren de cap allà.

De tot d'una habitaren al convent, però aviat les mateixes monges els deixaren una casa vella. Na Teodora ajudava les monges amb el que podia, tenia cura de l'església, feia d'assistenta al rector i a la seva germana, i, quan no l'havien de mester a la rectoria, encara aprofitava per anar a triar bessó i així tenia uns ingressos extres; sense deixar de banda, però, les seves obligacions com a mare. Vet ací, però, que l'any 1951, sobtadament, hi va haver canvi de plans: nomenaren a D. Gabriel rector de Porreres que, amb gran disgust de les monges concarrines, «fort i no et moguis», va voler que l'assistenta els acompanyés a la nova destinació.

L'arribada a Porreres. De la rectoria a Monti-sion

I així fou com na Teodora i la seva filla petita, tres anys després d'haver trepitjat Mallorca, aterren a la vila. La filla major, na María de los Ángeles, va romandre a Cas Concos un parell d'anys més, a ca una família pagesa i benestant —que va intentar, infructuosament, d'adoptar-la— on sa mare havia anat a triar

bessó, fins que als 17 anys es va traslladar definitivament a Porreres. Això sí, de tant en tant venia a visitar-les.

A la primeria varen habitar uns anys a la rectoria. Mentre, la mare compaginava la feina d'assistenta amb la d'anar a jornal a diferents cases del poble: a *Can Munterets* i a cal Secretari de l'Ajuntament —que vivia a veïnat de Sa Fonda amb la seva esposa i set fills—, entre d'altres. Al cap d'un temps, amb l'excusa que havien de mester el dormitori per uns capellans que estaven de missions a Porreres, se n'hagueren d'anar de la rectoria i varen llogar una habitació a l'Hostal —on estigueren poc temps—, sense deixar, evidentment, la feina a la rectoria.

Pels volts de l'any 1954/55, inesperadament, el seu marit Fèlix es presentà a Porreres amb la idea de reconciliar-se amb la seva esposa Teodora i les seves filles, però ella el va rebutjar. Uns anys més tard, l'home, que havia quedat a Mallorca, va morir a l'Hospital General de Palma.

Per altra banda, a mitjans del segle passat, pel que hem pogut esbrinar, estar de donat a Monti-sion no era fàcil: el transport, la salubritat, les condicions econòmiques, etc., no eren com ara i, de vegades, hi havia feina per trobar algú que hi volgués anar. Tant és així que, temporalment, el servei quedava sense cobrir i el santuari, encara que per poc temps, romania tancat. Tal és el cas de finals dels anys cinquanta, que després d'haver-hi estat diverses famílies porrerrenques, Monti-sion va restar sense donat.¹

Aleshores el rector va encomanar a na Teodora que anés a obrir un parell d'hores cada dia. Així, doncs, els horabaixes, agafava el manat de claus i, a peu, per amunt s'ha dit.

Teodora, María de los Angeles i Antònia —la més petita— 1955, aproximadament.

Fou llavors que D.Gabriel, davant la manca de donat i a fi de solucionar el problema, li plantejà l'oportunitat de cobrir la plaça. En parlaren, es posaren d'acord i pel juliol de 1959 s'instal·là a Monti-sion amb la seva filla Antònia, encetant així una nova etapa de les seves vides.

¹Abans de na Teodora havien estat de donats a Monti-sion: l'amo En Jordi *Tingo*; l'amo En Climent *es garriguer de can Xic* i la seva dona Tonina; en Nadal Noguera i la seva

dona Aina Sitjar (entre el 1945 i el 1953, aproximadament); n'Apol·lònia Mestre *Molina* i el seu home; i l'amo En Xesc Llaneras *Pastís* amb la seva esposa Cecília. Aquests darrers hi varen estar molt poc temps).

Segons el Padró de Porreres de 1869, el donat de Monti-sion era Pere Joan Cervera Mesquida. Per a més informació, consulteu el *Llum d'Oli* número. 65 (pàgs. 20-23), article de Joana Mora Cerdà.

L'OBTURADOR

Francesc Servera Veny

BLUES

Jaume Rosselló Tomàs

En secret i només per tu i per mi.
Encara que dibuixi una absurda normalitat,
quan et veig, quan intuesc la teva presència,
tenc unes ganes boges d'estar amb tu,
de tocar-te i alenar el teu silenci.

Només amb la punta dels dits,
així em basta,
retroband la suavitat i tendresa
que els sentits poden olorar,
o amb la força i la voluntat ferma
que succeeixi, sense dubtes.
I escoltar com vibres,
com fas canviar l'aire.
Com m'emociona el teu bategar
sentint començar a créixer
alguna cosa immensa dins mi!

M'encanta abraçar les corbes del teu cos
i sentir el gemec que he provat d'arrabassar
del racó més amagat de tu,
o quan d'una manera clara i transparent
m'acarona amb pau i harmonia
la veu que t'he trobat,
la que tantes vegades m'ha robat el cor.

Només per tu i per mi.
Sé que estar en DO no és gaire poètic,
però a l'hora de compartir, guitarra,
estar en Sib o en Mib, és un altra lluna.

Dibuix:
www.flecha.es
El abrazo de Taquen

Anàlisis Clínicas

Antònia Sastre Barceló
Farmacèutica

Consulta: Dilluns i dimecres
de 8:30 a 10 hores

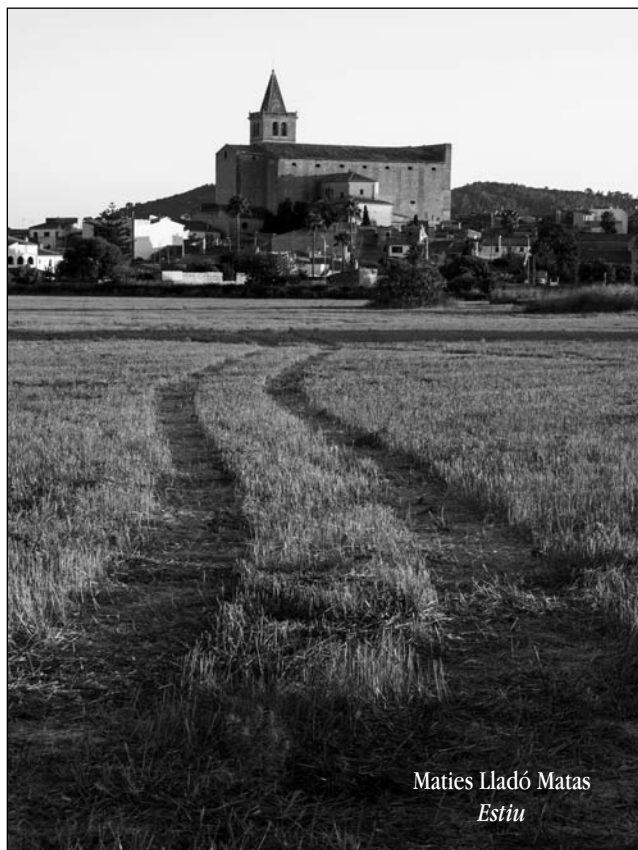
Carrer l'Almoïna, 49
Tel. 971 64 70 84

Assegurances: Adeslas, Asisa-Muface, Agrupació Mútua,
Axa-Mare Nostrum, Imeco-Caja Salut, Groupama, L'Aliança, Novomedic...

CONCURS FOTOGRÀFIC: ESTIU I FESTES POPULARS

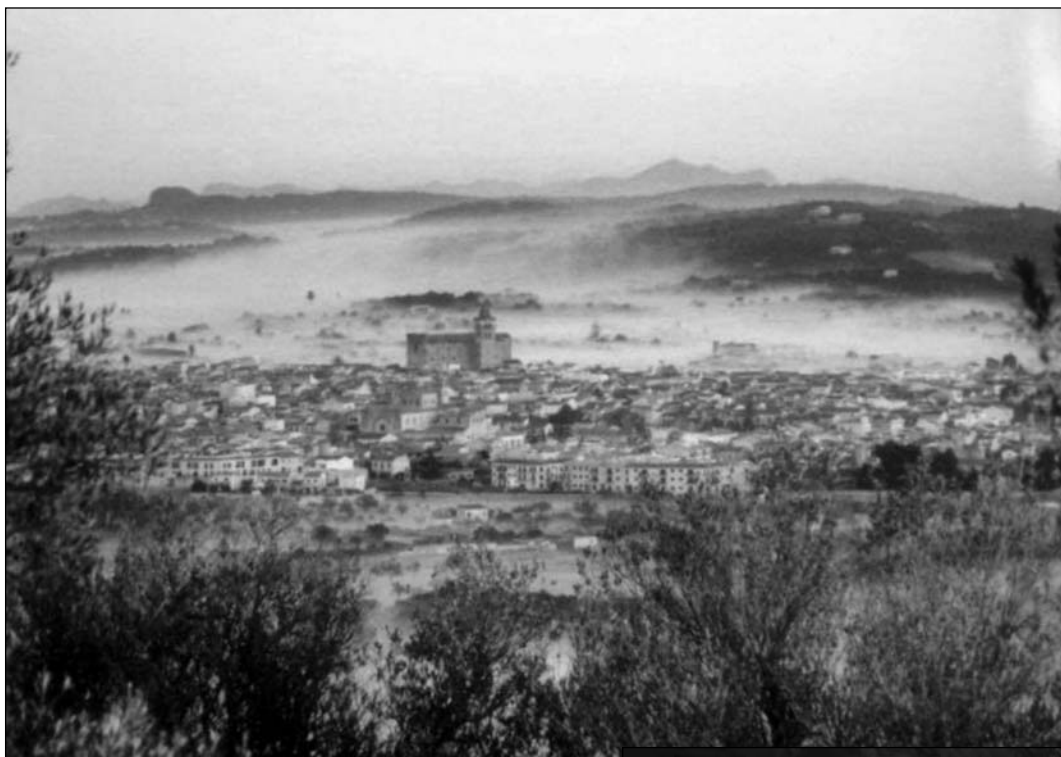
Aina Picornell
Primerencs, els més preuats

Maties Lladó Matas
Estiu

Mireia Valls
Infants al molí d'en Donzell

Xisca Bennàssar
Gelabert
*Panoràmica
de Porreres*

Albercoc Ensofrat. *Les madones de can Murtó*

«EN EL MEU TEMPS, QUAN ESTUDIAVA, TOT ES DONAVA EN CASTELLÀ»

Xisca Garí Blanch

Avui, dia 19 de setembre de 2019, fa quasi dues setmanes que he iniciat els meus estudis al grau d'Infermeria a la Universitat de les Illes Balears. Poc temps, pensareu, però el suficient per estar cansada de veure com de cada vegada la nostra llengua, el català, és més i més depreciada, infravalorada i deixada de banda.

Vaig iniciar la carrera molt emocionada atès que, a diferència d'algunes altres, la que havia de començar es donava pràcticament tota en català, fet que em suposava comoditat. Ara que he començat, me n'he adonat que únicament me n'expliquen una en català. Una sola assignatura de cinc que en tenc aquest primer semestre tot i que, suposadament, havien de ser totes en català. Voleu saber el perquè d'aquest fet? Doncs perquè una persona, de setanta aproximadament que en som a classe, no entén el català –si sumam les vint de Menorca i Eivissa, noranta en total, tres no l'entenen. És just que vuitanta-set persones catalanoparlants hagin de girar la llengua dins la seva pròpia casa perquè tres persones de fora no l'entenen? No, no ho és.

El problema esdevé quan els professors el que fan primer de tot és demanar a veure si algú no entén el català. Si guin cinquanta persones, en sigui una, sense exagerar, giren la llengua i es posen a parlar en castellà. Tot i així, alguns intenten establir un pacte amb l'alumnat: «nosotros nos comprometemos a hablar en castellano para que nos entendáis, dado que las lenguas son una riqueza que debe favorecerlos única-

mente y no perjudicarnos (fet amb què estic completament d'acord, ja que, precisament a mi, m'encanta conèixer i aprendre llengües), a cambio de que vosotros os comprometáis a intentar (només intentar) aprender el catalán». Aquí va la meua discrepància: com se suposa que aprendran a parlar en català si on li han d'ensenyar no el parlen? És obvi que una persona castellanoparlant no es comunicarà en català a casa seva, amb la seva família, ja que el castellà és la seva llengua de comoditat. Mentrestant, els altres alumnes que parlem i volem estudiar en català, ens veim obligats a traduir automàticament les lliçons i els apunts que ens van donant a tota pastilla, ja que les presentacions de suport projectades també estan escrites en castellà.

D'altra banda hi ha professors que directament comencen parlant en castellà sense demanar-te si prefereixes parlar en català, pels motius que sigui; després es presenta i te n'adones que nom (per posar un exemple) Lluís Mullet i comences a plantejar-te si és cert que la Universitat de les Illes Balears té

una actitud favorable al català o que, simplement, tot és una façana.

Després de poder veure amb els meus propis ulls com funciona tot el sistema, ara ja entenc com és que milers d'infermers i metges de les Illes Balears tenen problemes per treure's el nivell C de català: perquè en el moment que podien i havien d'aprendre'l ningú no els ho va imposar, ni tan sols suggerir. Tal vegada si ho haguessin fet d'hora, en aquests instants no hi hauria tanta disputa per treure's un certificat.

Em consider una persona fidel a la nostra llengua que, tot i haver experimentat interferències lingüístiques en alguns moments de la meua vida, he intentat i intent corregir tot allò que pugui dir erròniament o amb barbarismes però, arribat en aquest punt en què m'ensenyen paraules tècniques que no coneixia abans i que ara les conec únicament en castellà, com ho faré en un futur per poder-me expressar bé davant els pacients? Hauré d'anar a classe amb un traductor davall el braç? Hauré de girar la llengua? Hauré de parlar mig en castellà mig en català perquè «en el meu temps, quan estudiava, tot es donava en castellà»? Us sona aquesta frase? Els meus padrins i pares me l'han dita moltes vegades. Pensava que avui dia, passats més de quaranta anys de la finalització del règim antidemocràtic espanyol que prohibia l'ús del català, ja era una fita superada, però puc confirmar que no és així i no en du el camí.

UNA ALTERNATIVA DE VIDA

Marc Prieto Gornals

La primera causa de mort entre els homes de 15 a 29 anys és el suïcidi i en dones d'aquestes mateixes edats, la segona. Entre les causes que poden conduir al suïcidi sovint hi trobam una insatisfacció personal o el fet de no trobar sentit a la vida.

La majoria de joves d'avui en dia hem tengut una vida relativament fàcil, si la comparam amb els nostres padrins, atès que la nostra família ens ha resolt els assumptes materials. Ara bé, pel que fa a ocupar el nostre temps lliure, la família difícilment ho soluciona, depèn d'un mateix, implica un esforç personal i la cosa es complica. No ens resulta fàcil trobar el nostre lloc a la vida i és difícil obtenir els recursos interns necessaris per afrontar les diferents situacions que la vida ens presenta.

Una expressió popular que a molts ens podria definir és: *si no hi ha cacauets, sa moneia no balla*. Treballam per guanyar doblers i després ens els gastam comprant algun bé material que posi de manifest el que hem guanyat, com el darrer telèfon que ha sortit o el cotxe. Però aquesta eufòria s'acaba ràpidament i aviat ens tornam a trobar com abans. Aquesta satisfacció és molt curta. Estar

pendent de les últimes novetats de la societat de consum no du enlloc. No podem esperar que això ens faci més feliços o importants. Tanmateix valoram les persones pel que són, no pel model de mòbil o cotxe.

És més fàcil comprar un telèfon que l'esforç de fer qualque cosa que no sigui per un interès personal. Però, fer alguna activitat desinteressada dona més satisfacció que tots els béns materials. Els estudis realitzats sobre com millorar la salut mental indiquen que tothom hauria de dedicar un mínim d'una hora a la setmana a fer alguna activitat no remunerada: escriure un llibre, fer alguna obra social o treballar amb la defensa del medi ambient. Els resultats seran més satisfactoris que qualsevol cosa que pugem comprar.

Val la pena recordar la importància de regalar temps als altres o de participar en alguna activitat per millorar el nostre entorn, com a objectius que ens podran fer sentir útils i realitzats.

Aquesta participació altruista es pot fer amb ONG o amb qualsevol entitat dels diferents sectors socials. Des d'associacions consolidades com Càritas o Pro-

tecció Civil, altres com els Aires de Montisyon i S'estol Porrerenc, que conserven les nostres tradicions i folklore, els col·laboradors del *Llum d'Oli* que transmeten la cultura i l'opinió, fins a qualsevol associació que fomenti la solidaritat per aconseguir una societat millor.

Hi ha molts grups on donar una mà. Voldria convidar tothom a fomentar la col·laboració desinteressada i treballar per al bé comú. La solidaritat dona satisfacció i permet millorar la nostra comunitat. Però com em deia un vell amic: «hem de dur sempre un setrill d'oli a la mà per untar tot allò que no funcioni». D'aquesta manera amb un seguit de petites accions altruistes trobarem la satisfacció personal i el sentit a la vida contagiant el bé a tothom.

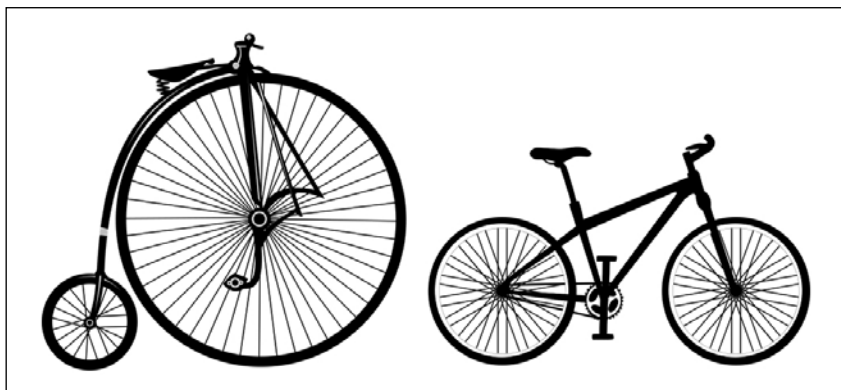

Graduat Social

Av. Bisbe Campins, 3
07260 PORRERES
Tel. 971 16 80 38

CITRES I SITRES

Joan Melià Garí

Poc abans que s'inauguràs l'escoleta municipal de la vila, una amiga regidora em va demanar com s'havia d'escriure la paraula que, a Porreres, informalment, de vegades usam per a designar les bicicletes. És a dir, si s'havia d'escriure *citra* o *sitra*. De les dues maneres es pronuncia igual. La meua opinió va ser que s'hauria d'escriure amb *c* (*citra*). De fet, cap de les dues formes no surt als diccionaris per a designar aquest vehicle i no crec que s'utilitzi a gaire llocs més que a Porreres i, potser per veïnatge, a Campos, si és que n'hi ha cap altre en què la diguin. És molt probable que s'hagi originat en el llenguatge infantil com una deformació de *bicicle* o de *bicicleta*, que, entre els adults, és pronunciada també «vixicleta» (les paraules cultes, quan es fan populars, solen haver de pagar peatges com aquest de la deformació: *pròstata* passa a *prosta* o *posteta*, per exemple).

En tot el món hi ha moltes formes per a designar aquest vehicle tan popular. En les llengües d'Europa, però, bàsicament es parteix de dos models: el corresponent a *bicicleta* (anglès, francès molt formal, bosnià, cors, castellà, portuguès, italià...) i el de *velocípede* (rus, ucraïnès, letó, luxemburguès, francès corrent...). A Ciutadella i a Ferreries

habitualment usen *velo*, per a referir-se a les bicicletes (com a França).

A Porreres, la paraula *velocípede* no és inaudita (els vells de quan jo era infant contaven que a les primeres «bicicletes» els deien d'aquesta manera: *velocípede*) i no fa gaire s'ha recuperat aquesta arrel per a posar nom a una botiga de bicicletes (Velos Porreres). Els velocípedes inicials, però, podien tenir dues o tres rodes i rebien la força de tracció en qualsevol d'elles. Aquesta paraula és d'origen culte i està formada a partir de dos mots llatins per a remarcar la velocitat (*VELOCE*) i l'impuls amb els peus (*PÈDE*). També s'ha utilitzat la paraula *bicicle*, al costat de *tricycle* per a indicar que el vehicle era de dues o de tres rodes, respectivament; en aquest cas els prefixos (*bi* i *tri*) indiquen la quantitat i *cicle* de què ('cercles' en el sentit de rodes). Un derivat creat sobre *bicicle* ha servit per a designar aquest vehicle amb la forma actual: *bicicleta* («Velocípede de dues rodes, la segona de les quals és motriu», segons la definició del DCVB i «Vehicle lleuger de dues rodes, unides per un quadre, la del davant directora i la del darrere motora, que s'acciona amb pedals», segons el DIEC).

Les paraules que tenen el mateix origen que *bicicleta* (ciclisme, cercle, cercol, ciclista, circular, encerclar, circumferència...), totes, lògicament s'escriuen amb *c*. Per tant, sembla convenient que també hi escriguem *citra*. De fet, *sitra* (escrit amb una *s*) existeix en el català d'alguns indrets, però designa uns determinants recipients en forma de gerra, el setrill de l'oli i altres estris semblants. Sembla, per tant, que poc deu tenir a veure amb la *sitra* porrerenca.

Poc després d'inaugurada, un dia vaig passar per davant l'escoleta i, requarranta citres!, el rètol posava «Sa Sitra». Darrere el nom de l'escola hi ha vingut la «volta en sitra», un nom comercial de vi i altres denominacions amb el mateix referent, totes amb *s*. És clar que com a assessor municipal tendria poc predicament.

Està bé la intenció de recuperar aquesta manera tan particular de denominar les bicicletes, dites també altre temps *màquines*, però seria perfecte si les recuperàvem bé.

«Què té més?!» Supòs que n'hi haurà que pensaran, però, precisament per això, si tant és una cosa com l'altra, crec que val més triar la forma més coherent. I en això, no en altres coses, som a temps de rectificar.

I una altra cosa, *citra* és, segons el DCVB, també el resultat de la deformació de la paraula *cítara* (l'instrument musical). No hi ha dubte, per tant, que, a més de la raó etimològica, per a una escoleta o un vi és molt més adequat que el nom ens faci pensar en un instrument musical que no un recipient oliós.

EL NOSTRE PATRIMONI

Maria Barceló Crespi

Barraca de pedra en sec. Possessió de son Roig, a prop del torrent.

Foto realitzada el 14 de febrer de 2010.

Paret de pedra en sec. Possessió de son Porquer, al camí de la gravera de son Amat.

Foto realitzada el 2018.

Una de les bazines de la rica col·lecció de l'església parroquial de Porreres. Es guarda a la sagristia.

LA TAULA DE PORRERA

Francesc Delpueyo Aceña

La mesita se aguanta sobre una sola pata en presencia de su propietario y de tres visitantes

«I si Porrera ha tingut un altre tret diferencial molt popular respecte a d'altres localitats, aquest és la Manola, una taula que es movia i a vegades endevinava el futur, però sempre atreïa nombrosos curiosos, tant de la vila com de poblacions llunyanes» (BELLMUNT, GRAU, 2004: 37). Així de clar i català: a Porrera hi havia (encara hi és?) una taula que es movia, contestava preguntes i pujava escales! Hi ha qui diu que, fins i tot, ballava!

«Se declara catalana y del Barça, pese a que cuando fue concebida hace 330 años, según propia confesión, Joan Gamper ni siquiera había visto los verdes prados suizos» (ORENSANZ, 1998: 3). Es tracta, doncs, d'una petita taula la qual els habitants de la Vall de la Por sempre han vist ballar. La Manola està feta de fusta de noguer i, com afirma Orensanz (1998), les quatre potes es mouen, responen i compten. Les seves dimensions aproximades són les següents: quatre potes d'un metre d'altura i un tauló envernissat de 60 centímetres de longitud i 40 d'amplada (Ídem). D'on prové aquesta mística taula? No se sap ben bé, i tot el que la rodeja són llegendes

i misteri. «Predicciones fallidas de sorteos, juegos de niños perseguidos por los curas, actas judiciales, tentativas crematísticas y hasta accidentes de la estrella por la escalera» (ORENSANZ, 1998: 3), són algunes de les històries que envolten aquesta enigmàtica taula. També és sabut que «con tanto ajetreo, la mesa se le cayó una vez a la madre del actual propietario por las escaleras de la casa, a fuerza de intentar que las subiera. Así que se rompió una pata, hoy reparada» (Ídem). Sobre aquest cas, Llach explica que «fins que se li va trencar una pota era molt més lleugera i [...] més fidel, en el sentit que endevinava moltes més coses, era molt més ràpida» (BELLMUNT, GRAU, 2004: 37). Com afirma el mateix cantautor, «va patir un malaurat accident que la va deixar coixa d'una pota i es varen alentir els seus reflexos "físics i mentals"» (Ídem).

Indagant una mica més sobre aquesta petita relíquia de Porrera es troba l'article de Carmel Biarnés l'any 1973, al *Diario*

Español. Sols llegint el subtítol de la publicació si troba el següent: «Adivinó a un chico con quien se casaría, a una señora cuantos hijos tendría y a un joven el trabajo del día» (BIARNÉS, 1973: 15). Els dubtes que genera el mateix autor sobre què la fa moure són diversos: magnetisme, espiritisme o casualitat? Orensanz (1998) també es pregunta què pot donar peu al moviment inexplicable de la taula: «ilusión óptica, espiritismo, concentración de energía, magia o una simple realidad como una casa» (p. 3). No obstant això, a la publicació de Biarnés (1973) s'afirma que s'han pogut constatar altres casos similars a altres pobles: a Ascó, per exemple, hi hagué un cas similar amb unes tisores i un tamís, la qual consistia a saber la veritat o la mentida (p. 15).

Però com funciona la Manola? Llach explica el següent: «tots els qui érem a casa ens posàvem al voltant de la taula [...]. Durant tres quarts d'hora no passava res i transcorreguts els primers quaranta-cinc minuts algú ja tenia la sensació que es movia, amb la qual cosa ens indicava que ja estava prepara-

da perquè li féssim preguntes» (BELLMUNT, GRAU, 2004: 37). Biarnés (1973) coincideix força amb l'explicació sobre el seu funcionament, i comenta que les persones participants s'havien de situar al voltant de la taula amb les mans esteses i fent pressió sobre ella fins a encalentic-la. Després de mitja hora, s'aixecaven molt poc les mans de la taula i es podien realitzar les preguntes que es volguessin mentre que la taula les anava contestant (p. 15). Com Biarnés (1973) afirma, la taula acabava «levantándose de un lado como un palmo, a veces hasta casi perder el equilibrio y volviendo al sitio pegando uno o más golpes, según se acuerde» (p. 15). Orensanz (1998) coincideix amb el mateix funcionament i temps de dedicació per escalfar la taula (mínim 30 minuts) (p. 3). «Estás caliente, tauleta?», le va preguntando su propietario, Francesc Narro. Así hasta que la mesita levanta alguna de sus patas» (ORENSANZ, 1998: 3). El mateix autor segueix explicant que la taula primer es movia quasi imperceptiblement, però que després d'unes hores ho feia desmesuradament, fins a moure's per tots costats amb sols dues mans damunt, no precisament les del seu propietari (Ídem). És interessant conèixer que «la mesa responde a todo tipo de preguntas tras acordar un código. Que acierte ya es otra cosa. Un golpe de pata equivale a un sí; dos golpes, a un no. Si se quiere que numere, también lo hace» (Ídem). Per a posar un exemple molt senzill (alguns són força rebuscats), Biarnés (1973) explica que «adivinó los cigarrillos que [uns joves] tenían en el paquete del bolsillo del pantalón; y así otras muchas cosas más» (p. 15).

Biarnés (1973) es pregunta si estem davant d'una força magnètica humana que encara no s'ha estudiat; i indica que això explicaria les contestacions que el que pregunta ja sap —seguint preguntant-se per les prediccions que la taula realitzava. També comenta que podria tractar-se d'un efecte òptic, però aquesta hipòtesi li genera més dubtes. I, finalment, es qüestiona l'hipnotisme. (p. 15). Llach utilitza una teoria pròpia per explicar el perquè la taula es mou: «d'una banda, aplico els conceptes de temps i antitemps de l'Einstein, relativitat de l'espai i el temps i, de l'altra, uns quants grams de telepatia col·lectiva a través de la qual els qui posem les mans damunt seu li devem transmetre força, energia» (BELLMUNT, GRAU, 2004: 38).

En tot cas, la Manola fou molt famosa al Priorat i, sorprenentment, arreu del territori català, sobretot, entre 1975 i 1985. Aquesta s'havia arribat a convertir en una espècie d'atracció de fira, amb previ pagament (ORENSANZ, 1998: 3). També va passar pels tribunals —es desconeix l'any exacte, però es calcula que fou a finals dels seixanta o principis dels setanta. I és que la Manola va ser comunicada a la justícia per la Guàrdia Civil, amb el convenciment que es tractava d'un engany que convocava centenars de persones. La taula de Porrera va rebre la visita del jutge de Falset, Robert Benet, i del fiscal Josep Maria Veciana. S'arxivaren les diligències després de comprovar que la taula es movia i que no hi havia engany. Benet va concloure que aparentment no hi havia cap explicació per aquell fenomen. El propietari de la taula explicà que la fusta de noguer amb la qual es va fabricar havia rebut l'impacte d'un llamp. La taula afirma que així és (Ídem). Màgia o ciència, està clar que la taula de Porrera va ser i és un fet real que ajuda a definir aquesta fantàstica vila. I pel sol fet d'haver tingut —o encara tenir— un element tan distintiu, es mereix ser recordada.

Referències:

- BELLMUNT, Cinta S.; GRAU, Josep R. (2004). *Lluís Llach, el noi de cal Vall. Un viatge pel seu món a Porrera*. Valls: Cossetània Edicions.
- BIARNÉS, Carmel (14 de març de 1973). «Una mesa predice el futuro, en Porrera». *Diario Español*, p. 15.
- ORENSANZ, Toni (24 d'agost de 1998). «Diálogos con una mesa». *La Vanguardia*, p. 3.

EVA AMORÓS SERVERA

Caterina Gornals Miralles

N'Eva Amorós Servera de *Can Verdero* va néixer a Porreres l'any 1980. Va realitzar els seus estudis fins a vuitè d'EGB al col·legi Verge de Montis-ion i després va continuar 3r i 4t d'ESO i el batxillerat a l'IES Felanitx. Allà va cursar el batxillerat humanístic i va tenir una professora de música que li va encantar, la qual cosa la va motivar a cursar el magisteri musical. De totes maneres, cal dir que des dels 9 anys anava a l'Escola de Música de Porreres i que als 11 anys va entrar a formar part de la banda de música on tocava el clarinet. És una etapa de la qual té molts bons records, ja que era com una segona família.

Tot i així, dins el món del cant va començar més endavant, concretament als 24 anys, quan es va apuntar als càstings del programa de televisió *Camí de l'èxit* i la varen agafar. Una vegada acabat el concurs li varen demanar per formar un grup i encara avui en dia hi canta. Després del programa, va fer la prova d'accés de cant al conservatori, ja que volia perfeccionar i millorar la tècnica, i hi va anar uns anys. Ara, per poder-ho compaginar amb la seva vida laboral i familiar, va a classes particulars amb la mateixa professora que tenia al conservatori.

Des del seu inici amb *Camí de l'èxit*, ha participat en diversos projectes musicals com *Porreres 1936*; *Mecano simfònic*, dirigit per Ferran Vaquer; ha cantat amb *Pelucon Flowers*; i actualment forma part del *Duo Yesterday*. També té emparaulat amb en Joan Ramon participar en el concert de Santa Cecília

que fa la banda de música.

Com et descriuries com a persona?

La veritat és que darrerament estic fent molta feina a nivell emocional i em descriuria com una persona simpàtica, amable, empàtica, però insegura, que pas molta pena pel que pensaran els altres, cosa que ara estic treballant molt. A més, som molt familiar, presumida, connect molt amb els infants, som detallista i caparruda.

Sé que fa uns quants anys que cantes la Sibil·la. Com vas començar i què suposa per a tu cantar-la?

Sí, va ser just després d'anar a *Camí de l'èxit* quan vaig començar a cantar-la. Un dia enmig de plaça na Llúcia Salleres em va demanar si estaria interessada en cantar-la i tot d'una vaig dir que sí. En Sebastià Fossà, que en aquell moment dirigia el cor, va ser qui me la va ensenyar.

Cantar la Sibil·la, a part d'una gran responsabilitat, per jo és un gran honor, un regal

que m'ha donat la vida i especialment el poble de Porreres. És cert que els dies abans pas pena de no quedar-me afònica, però cantar-la dins la gran comunitat que munta les matines és un plaer. M'omple d'orgull poder dir que som la Sibil·la de Porreres i dec ser l'única que té el plaer de cantar-la tres vegades.

Creus que la música és important pel desenvolupament global dels infants?

Sí, clar, pens que la música és molt important pel desenvolupament dels nins i nines, ja que ajuda a desenvolupar parts del cervell que després són importants per altres assignatures. La veritat és que es dona poca importància a la part artística, però cal fer molta feina per potenciar-la. A la societat en general, li falta veure la importància d'aquestes disciplines artístiques. A més, actualment, amb les noves tecnologies els infants mostren menys interès per aprendre a tocar un instrument. Els videojocs, mòbils o ordinadors els criden més l'atenció que anar a classes de música.

Dedicar-te a la música t'ha suposat haver de deixar de fer coses que hauries fet?

No, no m'ha suposat cap sacrifici ni haver de deixar res, ja que quan era adolescent i tocava amb la banda de música tenia les amistats allà. El que potser m'hagi faltat ha estat valentia per sortir fora i presentar-me a càstings per créixer dins el món musical, valorar-me més com a cantant. Però ara que tenc aquest valor, ja tenc una família formada i una vida feta aquí, i ja no és del meu interès partir.

T'inspires o identifiqués amb algun artista?

De petita segueix a Céline Dione i Lara Fabian, els he vist diverses vegades en concert i m'agrada molt la música en francès. També m'agrada la música d'Alejandro Fernández.

Tens alguna mania damunt l'escenari?

La meua principal mania és tenir el micròfon amb la mà. Quan el tenc posat al peu no em sent segura. Realment, tot i que potser no es noti, som insegura damunt l'escenari, cosa que estic treballant, com he comentat abans.

Dins quin estil de música t'inclouries?

Realment no m'inclouria dins cap grup. El que més cant és música de ball de saló, aprofit totes les gales per cantar les cançons que més m'agraden i tenc l'objectiu de poder fer un concert de música clàssica algun dia, tot i que no trob el moment per preparar-lo.

Quin tipus de música escoltes?

Ara mateix el que les meves filles em deixen, però quan vaig tota sola dins el cotxe no pos música, gaudeixo més del silenci. És per això que actualment escolt poca música. Abans, com ja he dit, escoltava molta música en francès, ja que m'agrada molt.

Tens alguna actuació en un futur proper?

La primera actuació que ara tenc és la gala per recollir fons contra el càncer, però és dia 14 d'aquest mes de setembre i encara no haurà sortit la revista. Per tant, ja seran algunes actuacions per Nadal i alguns dissabtes horabaixa a la 3a edat de Porreres.

Em pots contar alguna anècdota?

Tot i que és cert que no tenc moltes anècdotes damunt l'escenari, sí que hi ha dos moments que mai oblidaré. El primer va ser un any que a l'hora de cantar la Sibila no trobàvem l'espasa i el rector, don Joan, va venir amb un ganivet i em va dir: «Si no trobam l'espasa sortiràs amb aquest ganivet». Tanta sort que l'espasa va sortir!

L'altre moment va ser enguany per Sant Roc. Havia de cantar els goigs, però, abans de cantar, don Sebastià es va acomiadar del poble de Porreres. Jo em vaig emocionar i vaig començar a plorar, de manera que no vaig poder acabar de cantar. Des d'aquí vull agrair a tots els porrerencs que em varen animar després de l'Eucaristia.

JO SÓC EL QUE TU VOLS QUE JO SIGUI

PREMI DE NARRATIVA 1r i 2n D'ESO

Marina Salas Martínez, 2n d'ESO D

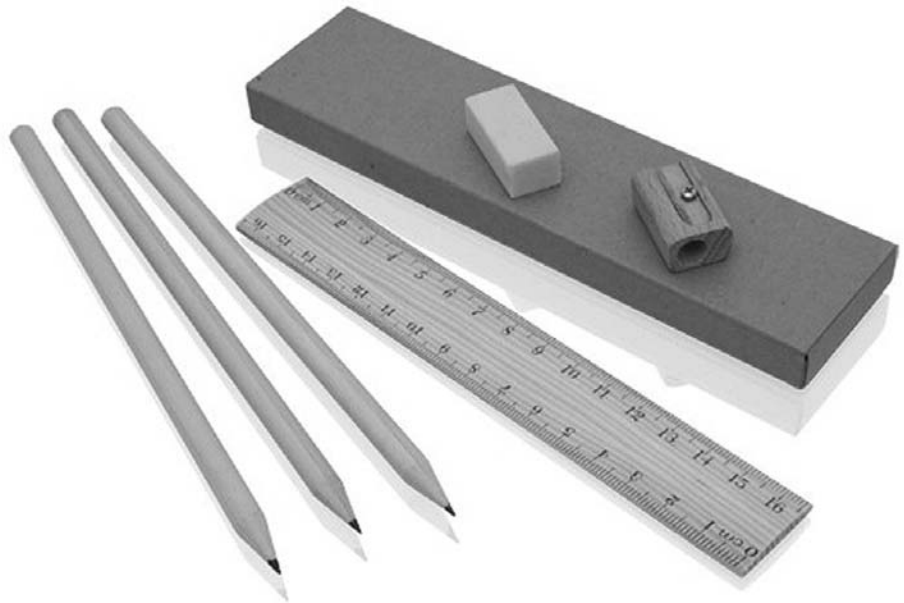

–Hola, hola! Buah! M'he de presentar, però no sé ni per on començar, és que tinc tants de pensaments a la punta de la làmina... Què explic primer? El de la nina que es tirava pets fins explotar o la de l'unicorn amb el príncep que va ser rescatat per una princesa? Aquesta història és tan guapa, només d'escriure les primeres paraules ja em vaig emocionar... Ai que fort! No! Ja ho sé! La redacció de castellà que vaig començar molt bé, però va ser tan avorrida que no tenia ganes d'acabar-la.

Bé, crec que el millor és que comenci pel principi de la meva història, que serà el més fàcil.

Em presento, jo sóc un dels millors llapis que s'han fabricat al món, però específicament sóc el llapis de na Marina i a vegades d'en Miquel i na Clàudia... Clarament, sóc el llapis de qualsevol persona. Vaig voltant per cada mà que em troba i per cada història que escric o dibuix.

De vegades he de fer els deures de matemàtiques o les redaccions d'anglès i això no m'agrada gens. M'és tan des-

agradable fer això que em romp la punta aposta; així el meu company o companya pot demanar al professor per aixecar-se i jo puc descansar un poc de l'avorriment i fer-me punta. Alguna vegada m'ha passat que el meu company no demana per aixecar-se i em qued amb la punta rompuda... Quins malsofrits!

Puc ser un objecte molt útil per fer les feines dia a dia a qualsevol banda. Funcion en col·laboració amb els meus millors amics: els papers. Fins i tot, algunes vegades puc funcionar sense els papers: hi ha alumnes que apunten amb la meva mina a la taula qualsevol cosa o fan dibuixos estranys quan estan avorrits i n'hi ha que també apunten "xuletas" per als exàmens.

He de dir que conec un objecte amb el qual ens tenim un poc de ràbia, i és normal, perquè som com els meus amics les coles i les tisoires que fan feines diferents, però juntes poden formar una obra d'art de collage perfecte. Ella és l'esborradora! Buah! Només de mirar el nom ja em fa una miqueta de ràbia! Sempre ha d'estar pel mig, que si he posat

<p>CONFECCIÓ A MIDA DISSENY INTERIOR DECORACIÓ TÈXTIL</p>	
<p>www.chitondeco.com</p>	<p>info@chitondeco.com</p>
<p>DAGMAR & ERICH FUSS 07260 Porreres/Mallorca Ctra. Porreres – Campos km 0,4</p>	<p>Tel. 971-16 82 57 Fax 971-16 85 28</p>

una lletra al seu lloc i la paraula està malament, que si l'ull del cavall ha d'estar més a la dreta... És que no la puc aguantar! Tot ho vol perfecte! No li agrada veure cap errada per petita que sigui. No ens podem veure, però ens necessitam mútuament. Quan m'equivoc, l'esborradora és allà per arreglar les coses i ajudar-me a fer-les millor. En el cas que l'esborradora no existís, no podria canviar res i jo no tendria gens de feina. Juntes fem coses impressionants!

L'altre dia vàrem fer un dibuix d'una girafa que tenia les orelles més rares que et pots imaginar. Aquell dia no sabia ni per on començar, però les vaig intentar fer el millor possible i no em va sortir a la primera. Les coses sempre es poden fer una mica millor si t'esforces al màxim i mai no va malament qualche ajuda, per això l'esborradora em va eliminar unes quantes línies. Entre totes dues aconseguírem que la nostra amiga tragués molt bona nota.

També tenim coses en comú. Quan els nins i nines de la classe estan avorrits i no estan atents a la lliçó de Geografia i Història que explica el professor, ens tiren per terra per poder-se moure..., de vegades, fins i tot pareixem pilotes: un dia vaig tocar un ull d'una nina, quina una que es va muntar! I a la meua amiga esborradora la xapen per la meitat i els trossos que queden d'ella els tiren pel terra perquè ja no serveix, és tan trist!

Us he d'explicar que començ a ser petit. Quan un llapis torna petit, vol dir que li queda poc temps d'utilitat o de vida, com vulgueu dir-ho! Tenc un amic que també és un llapis i només fa uns dos centímetres, gairebé no té tronc. Sé que descansa molt dins l'estoig perquè el seu nin el guarda com un tresor d'històries fantàstiques. Sabeu que són molt poc freqüents els nins com aquest? Crec que deuen estar en perill d'extinció, perquè encara que ja no ens puguin utilitzar, ens volen guardar.

Una de les històries que em va agradar més escriure tracta sobre una princesa que no té por de res, que no li fa falta que un príncep atractiu la salvi perquè ella és ben capaç de defensar-se d'un maleït drac sense un nin al seu costat que la protegeixi.

Una altra va ser quan un nin va escriure una poesia d'amor al seu al·lot i estava molt estressat per si l'aplegaven. Jo no entenia per què amagava tant aquella carta fins que vaig veure aquelles paraules: «Sé que el nostre amor està prohibit per culpa de la societat que no avança, però jo t'estimaré igual», em va caure un tros de l'ànima... Per què un noi s'ha d'amagar entre la societat per qui li agrada?

Una altra que va ser mala d'escriure i em porta mals records va ser una carta amenaçadora d'una persona que defensava una religió i anava dirigida a una altra que en defensava una de diferent i aquella persona va començar a escriure dolenteries que no vull reproduir perquè són massa fortes.

Un dia, una nina em va emprar per escriure un tros de cançó, era boníssima i molt sentimental, fins que varen venir els seus amics i ens van tirar a terra, al paper i a mi. La nina no volia que els seus amics sabessin que en el fons era molt sentimental. Per això, va preferir deixar d'escriure la cançó.

La meua feina pot ser molt dura i per ventura molt fluixa, puc fer un problema de matemàtiques, però també puc fer molt de mal amb unes simples paraules escrites a un pape-ret... el que us puc reconèixer és que és molt divertida i interessant!

floristeria i jardineria

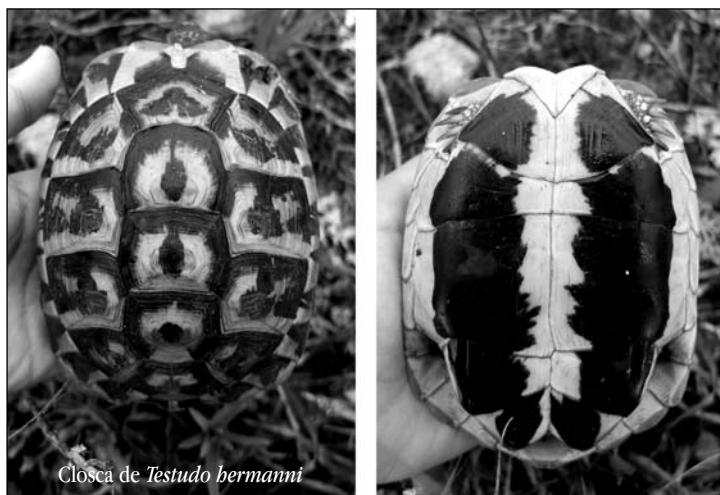
CanMurtó

COMPOSICIONS FLORALS
PER A NOCES, COMUNIONS
I TOT TIPUS DE CELEBRACIONS

C/ Sa Galla, 92 - 07260 PORRERES
Tel. 971 647 053 - Mòvil. 689 689 667
Fax. 971 647 053

LES TORTUGUES DE MALLORCA

Universitat de les Illes Balears

Closca de *Testudo hermanni*

La Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca ha confiat al grup d'Ecologia Interdisciplinària de la Universitat de les Illes Balears (UIB) i a la Asociación Herpetológica Española (AHE) la realització d'un atlas de distribució de les dues espècies de tortugues de terra presents a Mallorca. Mitjançant aquest estudi es podran obtenir les àrees de distribucions actuals de la tortuga mediterrània i la tortuga mora a Mallorca. A més, es podran comprovar tant l'aparició de noves poblacions com la desaparició de poblacions conegudes gràcies a la comparació amb un atlas realitzat fa 30 anys.

A les Illes Balears podem trobar dues tortugues de terra que pertanyen al gènere *Testudo* el qual no forma part de la fauna originària de les illes, de fet, ambdues espècies varen ser introduïdes per l'home en temps històrics. Aquestes dues espècies són: la tortuga mediterrània (*Testudo hermanni*) i la tortuga mora (*Testudo graeca*). La tortuga mediterrània presenta una distribució àmplia amb dos nuclis principals situats a la marina de Lluçmajor i a la conca del Torrent de Na Borges i als voltats. En canvi, la tortuga mora presenta una distribució més restringida, en l'actualitat sols es coneixen alguns nuclis aïllats en els termes municipals de Calvià i Andratx.

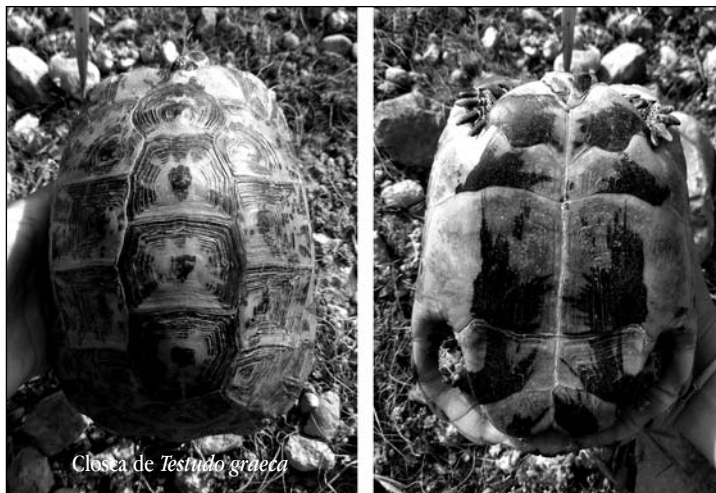
Ambdues espècies són ectotèrmiques, això vol dir que regulen la seva temperatura corporal a partir de la temperatura ambiental. La temperatura corporal influeix en els processos fisiològics, ecològics i comportamentals, per tant, en els processos de locomoció, les funcions immunològiques i les tasses d'alimentació i de creixement. Per aquest motiu, aquestes espècies presenten mecanismes reguladors

de temperatura com el canvi de postures, el desplaçament entre diversos microhàbitats i la regulació dels seus períodes d'activitat.

Les principals diferències entre aquestes dues tortugues són morfològiques. La tortuga mediterrània presenta una closca de color groc amb taques negres irregulars, ben definides i molt variables entre els exemplars. A la part ventral (imatge de la dreta), anomenada plastró, presenta dues bandes negres longitudinals contínues, mentre que a *T. graeca* podem observar-hi taques fosques irregulars. A més, la tortuga mora presenta una closca de color crema, marró o gris fosc amb taques fosques irregulars, poc definides i molt variables entre exemplars. Les altres característiques que ens permetran diferenciar les espècies són, la presència d'esperons rere cada cuixa a la tortuga mora, l'estaca doble a l'extrem de la cua a la tortuga mediterrània i la divisió de la placa supracaudal (placa que és troba just damunt de la cua) en el cas de la tortuga mediterrània.

Com podeu col·laborar?

Si veis una tortuga feu-li una fotografia de les dues parts de la closca i agafau-ne l'ubicació. Ens podeu fer arribar aquesta informació, juntament amb la data en què hagueu vist la tortuga i el nom de l'observador a la nostra pàgina de facebook Interdisciplinary Ecology Group - UIB, per correu electrònic a biobal.uib@fueib.org o bé per whatsapp o telegram al 647364542. Agraïrem tot tipus de dades que ens faceu arribar i la màxima difusió que pugueu fer del nostre projecte.

Closca de *Testudo graeca*

TORTUGUES TERRESTRES I D'AIGUA DOLÇA DE LES ILLES BALEARS

MANUAL D'IDENTIFICACIÓ

TORTUGUES TERRESTRES

ESPÈCIES D'INTRODUCCIÓ ANTIGA

TORTUGA MEDITERRÀNIA (*Testudo hermanni*)

- Cloasca de color groc amb taques negres irregulars, ben definides i molt variables entre els exemplars.
- Plastró amb 2 bandes negres longitudinals contínues.
- Taca groga a cada galta.
- Potes anteriors amb escates grogues.
- Cua amb escata doble a l'extrem, a mode d'ungla.
- Placa supracaudal dividida.
- Pell del coll groguenca.
- No té esperons a les cuixes.

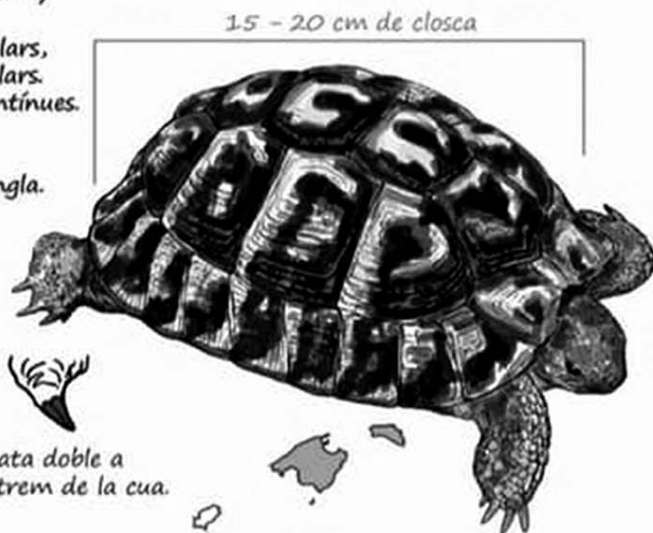
Placa supracaudal dividida.

Dues bandes negres en el plastró.

Escata doble a l'extrem de la cua.

TORTUGA MORA (*Testudo graeca*)

- Cloasca de color crema, marró o gris fosc amb taques fosques irregulars, poc definides i molt variables entre els exemplars.
- Plastró amb taques fosques irregulars.
- Potes anteriors amb escates grosses.
- Cua sense escata doble a l'extrem.
- Placa supracaudal sencera.
- Pell del coll fosca.
- Taquetes negres a la pell.
- Té un gran esperó rere de cada cuixa.

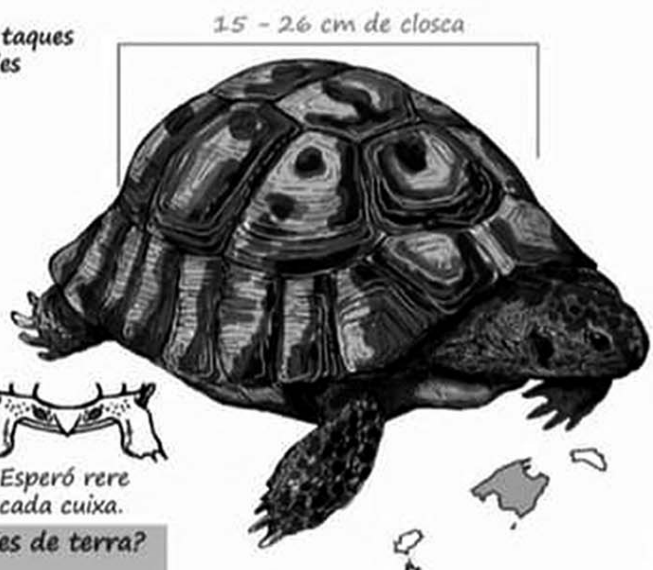
Placa supracaudal sencera.

Taques irregulars i fosques en el plastró.

Esperó rere cada cuixa.

Com diferenciam els sexes en les tortugues de terra?

Plastró: pla en la femella i còncav en el mascle.
 Placa caudal: allargada i corvada cap avall en el mascle.
 Cua: llarga en el mascle.

Universitat de les Illes Balears

Fundació Universitat Empresa

RED ELÉCTRICA DE ESPAÑA

CONSELLERIA DE MEDI AMBIENT, AGRICULTURA I PESCA

JOAN PERDIU, UNA VIDA DEDICADA AL MOTOCICLISME

Antoni Sastre Vanrell

L'esper assegut, estic còmode contemplant els racons que em transporten a la meva infantesa; la barra on sempre seu algú, l'espai de les llepolies i les *patatilles*, la zona on descansen les neveres dels gelats. Som a Can Guillem i he quedat amb el president del Club Motorista Porrerenc, Joan Bauzà Sans o més conegut com Joan *Perdiu*, per parlar de la seva trajectòria en relació al motociclisme porrerenc.

A fora el temps vol canviar, la pluja colpeja amb intensitat els vidres del bar tot convertint-se en la remor de fons que ens acompanyarà durant la conversa. Mentre estic repassant els darrers apunts de l'entrevista, arriba en Joan i ens comencem a endinsar en

el paper que ha jugat en la història del motociclisme porrerenc.

Ens traslladam al 1978, any de constitució del Motoclub Montis-ion. En Joan recorda amb satisfacció tot el procés de creació i les passes per fer realitat el club. «Podríem dir que la carrera de motocròs que vàrem fer a Ses Forques, en el marc de la festa pagesa, que organitzava l'Agrupació Cultural, va ser el que ens va encoratjar a constituir el Motoclub Montis-ion», explica emocionat en recordar totes les persones que ho van fer possible: Miquel Segura *Llauner*, Miquel Ramonell, Xisco Montserrat *Pancuit*, Miquel Llaneres *de Cas Forner*, Joan Rosselló *Güia*, entre d'altres.

En Joan comenta que en els seus inicis no hi havia Federació Balear de Motociclisme, «haviem de fer les assegurances nosaltres i enviar-les a la Federació Espanyola de Motociclisme, després anàvem a Governació Civil —on demanaven autorització per fer la carrera—, presentàvem les assegurances i la respectiva autorització de l'Ajuntament i, amb tota aquesta documentació, ens donaven el vistiplau per començar a preparar el circuit. Eren circuits que es muntaven i es desmuntaven després de la carrera».

Si ha de destacar un any, aquest seria el 1988 quan es va celebrar el desè aniversari del Motoclub Montis-ion. «Va ser un any ple d'activitats, vàrem

impulsar una carrera de trial a Montision, un tram cronometrat per Sant Roc que anava des del cementiri fins al final de la recta de Son Miró, un prova d'Enduro de 100 quilòmetres per camins sense asfaltar, etc. Una anècdota d'aquesta carrera va ser que en Toni Mesquida *de na Bosca* va participar amb un *mobilette* i va aconseguir acabar-la».

«Record amb especial enyorança quan en Mateu *Petoi* ens va llogar els terrenys d'Es Tescal per a fer-hi un circuit de motocròs permanent que va durar uns 10 anys», a més, també assegura que «coneixia cada racó d'aquest espai i que, fins i tot, vaig construir una torre des d'on gravar les carreres».

Després d'uns anys d'inactivitat a causa de la feina en el món de l'hostaleria, en

Joan, animat pels seus fills, en Joan i en Mateu, i pels seus companys Toni Barceló *Mulino*, Toni Sastre, Joana Rosselló i Biel Castell es va tornar a posar al capdavant del club de motociclisme de Porreres, que va passar a anomenar-se «Club Motorista Porrerenc» i que es va constituir el 22 de setembre de l'any 2013.

Ja a les acaballes de l'entrevista, el president del Club Motorista Porrerenc, destaca la feina que el passat 15 d'agost feren com a entitat amb el fet d'organitzar la cursa «Supercross Sant Roc», emmarcada en el Campionat Balear de Supercross. «Preparar un circuit d'aquestes característiques no és gens senzill, hi ha moltes hores de preparació i feina al darrera. Has de tenir en compte moltes coses: il·luminació, seguretat,

assegurances, inscripcions dels pilots, etc. No voldria oblidar-me dels Ferrers *Cantons* que ens varen cedir el terreny per a poder dur a terme la cursa, ja que sense la seva col·laboració no ho haguéssim pogut fer».

En definitiva, per mitjà d'aquestes pàgines seguim coneixent persones que han participat activament en la vida esportiva del nostre municipi. Són molts d'anys en els quals en Joan ha estat al capdavant de l'entitat, representant-la i fomentant la promoció d'aquest esport entre els més joves. Amb aquesta idea i amb aquesta il·lusió no té cap dubte que el relleu generacional està més que garantit.

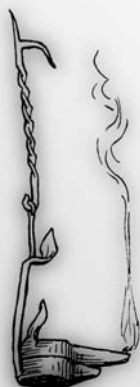

EL LLUM D'OLI TAMBÉ ÉS VOSTRE

T'agradaria veure publicada la teva opinió al *Llum d'Oli*? Tens alguna queixa, suggeriment o proposta? Vols col·laborar amb nosaltres? Ara pots fer-ho a través de l'adreça llumdoliporreres@gmail.com, o en persona quan ens topis pel carrer!

I, si t'interessa, pots consultar els números digitalitzats fins el 1996 a l'apartat «Llum d'Oli» del nostre blog (www.agrupacioculturalporreres.blogspot.com) a través de l'enllaç amb la biblioteca digital de la UIB. Si desitges consultar algun número posterior al 1996, només ens ho has de demanar. Tenim en procés un web on trobareu els darrers números en pdf!

Volem ser la veu del poble! El Llum d'Oli és cosa de tots!

Sortidor del Pou d'Amunt

Antic sortidor de benzina propietat de la família Gornals-Mesquida. Estava situat al carrer d'en Frau, davant l'actual domicili de Sebastià Melià Fossà al barri del Pou d'Amunt. A la fotografia poden veure els propietaris, Catalina Mesquida *de can Gotlona* (segona per l'esquerra) amb la seva filla Petra Gornals Mesquida (primera per l'esquerra) i Joan Gornals Escarrer *de can Font* (primer per la dreta), acompanyat del seu fill petit, Joan Gornals Mesquida *de sa benzinera*. En el centre, amics de la família que s'encarregaven del subministrament del fuel a la primitiva benzinera de Porreres. És una imatge presa durant els primers anys de la dècada del 1960 i ha estat cedida per Cai Gornals Pedragosa.